

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Svěřenský fond a způsob jeho zdaňování

Zpracoval: Lumír Hodina

Plzeň 2015

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2015

.....
Lumír Hodina

Na tomto místě bych rád poděkoval paní JUDr. et Mgr. Silvii Anderlová za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	8
1 Historický vývoj institutu svěřenství	10
1.1 Vývoj fideikomisu v antickém Římě.....	10
1.2 Vývoj svěřenství v českém středověkém právu.....	13
1.2.1 Rodinný nedíl a rodové statuty české šlechty	13
1.2.2 Rodinný fideikomis	16
1.3 Úprava svěřenství v ABGB	18
2 Svěřenský fond v českém právním řádu	24
2.1 Pojem svěřenského fondu a jeho vznik	25
2.2 Správa svěřenského fondu	28
2.3 Obmyšlený.....	30
2.4 Dohled nad správou svěřenského fondu	34
2.5 Změny svěřenského fondu.....	37
2.6 Zánik svěřenského fondu.....	38
2.7 Zvláštní úprava svěřenských fondů	39
3 Zdaňování svěřenského fondu	41
3.1 Daň z příjmů	41
3.2 Daň z nabytí nemovitých věcí	48
3.3 Daň z nemovitých věcí	49
3.4 Daň z přidané hodnoty.....	49
4 Způsob zdaňování trustů v zahraničí	50
4.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irska.....	51
4.1.1 Zdaňování trustů ve Velké Británii	52
4.2 Italská republika.....	55
4.2.1 Zdaňování trustů v Itálii	56

4.3	Francouzská republika	59
4.3.1	Zdaňování trustů ve Francii.....	60
4.4	Komparace zdaňování v jednotlivých státech	64
	Závěr.....	68
	Resumé	69
	Seznam obrázků a tabulek	70
	Použité prameny	71

Úvod

Již od pradávna mají lidé s blížícím se koncem svého života potřebu předat nabytý majetek svým dětem, příbuzným nebo těm lidem, s nimiž je za jejich života pojilo bližší pouto. Ke vzniku a vývoji institutu dědictví docházelo také v antickém Římě. Jak však plynul čas, tento institut se neustále propracovával, a tak v něm zákonitě začalo docházet ke vzniku četných omezení. Protože si staří Římané tato omezení plně uvědomovali, začali k dědictví hledat alternativu. Touto alternativou byla právní úprava takových vztahů, v nichž docházelo k tomu, že majetek zůstavitele byl svěřen druhé osobě, aby ta po smrti zůstavitele tento majetek použila ve prospěch třetí osoby. Tento institut byl označován jako **fideicommissium**¹ a rozšiřoval se spolu s růstem Římské říše i do ostatních zemí, ve kterých se v různých podobách dochoval až do dnešní doby. V kontinentálním právním systému se dnes hovoří o institutu svěřenství, v angloamerickém systému pak o institutu trustu.

Na území dnešní České republiky má institut svěřenství dlouhou tradici. Objevoval se již od středověku a těšil se zde velké oblibě. Ve druhé polovině 20. století, konkrétně v roce 1964, byl však přijetím donedávna platného občanského zákoníku zrušen, a z českého právního řádu tak na dlouhou dobu zmizel.

Spolu s příchodem roku 2014 nabyly účinnosti nový občanský zákoník, který byl součástí rozsáhlé rekodifikace soukromého práva a který do českého právního řádu zavedl velké množství nových či alespoň staronových právních institutů. Jedním z nich byl také institut svěřenství v podobě svěřenského fondu, jenž se tak do českého právního řádu vrátil po téměř padesáti letech.

Institut svěřenského fondu nečiní zajímavým pouze velké množství způsobů, jak jej lze využít, ale také způsob jeho zdaňování. Ten je odvislý od majetku, který je do něj vkládán, dále také od způsobu jeho vkládání, od účelu svěřenského fondu atd. Problematiku zdaňování svěřenských fondů lze tak považovat za relativně komplikovanou, avšak právě v této komplikovanosti tkví její značná atraktivita. Ta pramení mimo jiné i z té skutečnosti, že toto téma dosud nebylo nikým podrobně zpracováno.

---

¹ Termín fideicommissium je odvozen od latinského fidei committo, tedy „důvěře svěřuji.“

Tato diplomová práce bude věnována problematice **svěřenských fondů a způsobu jejich zdaňování**. Práce bude strukturována do kapitol, které na sebe budou obsahově logicky navazovat. Na úvod bude věnována pozornost stručnému historickému nástinu vývoje institutu fideikomisu, a to především se zaměřením na jeho vývoj v Českém království. Hlavní důraz bude kladen na samotný institut svěřenského fondu v České republice, na jeho úpravu v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, a dále pak především na samotnou problematiku zdaňování. Součástí práce bude popis způsobů zdaňování trustů ve vybraných státech, kdy vždy bude stručně nastíněna úprava trustů v daném státě a následně pak samotný způsob jejich zdaňování. Závěrem bude provedena komparace právní úpravy zdaňování trustů v těchto státech se stavem v České republice.

Při zpracování diplomové práce bude čerpáno především z odborné české a zahraniční literatury, tematických článků v periodikách, zákonů České republiky, právních památek a některých elektronických zdrojů.

1 Historický vývoj institutu svěřenství

V této kapitole bude stručně nastíněn vývoj institutu svěřenství od jeho počátků v podobě římského fideikomisu v klasickém a poklasickém období. Hlavní důraz přitom bude kladen na vývoj institutu na našem území, kde se objevoval již od středověku a v právním řádu setrval až do 20. století.

1.1 Vývoj fideikomisu v antickém Římě

Vznik institutu fideikomisu je neodmyslitelně **spjat s vývojem římského dědického práva**, proto je nezbytné se o dědění podle římského ius civile alespoň okrajově zmínit. Římské právo rozlišovalo dva druhy dědické posloupnosti. Jednak se jednalo o dědickou **posloupnost intestátní**, v níž byli zákonem stanoveni tzv. dědicové vlastní (heredes sui), jednak o **posloupnost testamentární**, která spočívala na zůstavitelově vůli vyjádřené v jeho testamentu. Intestátní dědická posloupnost byla poprvé normativně upravena v Zákoně dvanácti desek v roce 450 př. n. l. Dědici podle intestátní dědické posloupnosti byli např.: synové, manželka, vnuci či další osoby žijící s nimi v rodině. Tito dědici byli tzv. dědici nutní (heredes necessarii), kteří dědictví nemohli za žádných okolností odmítnout. Pokud si zůstavitel nepřál, aby dědictví připadlo osobám podle intestátní posloupnosti, měl možnost vyhotovit testament. V něm si pak mohl vybrat z vlastních dědiců toho, kdo se stane majitelem jeho jmění, anebo osobu, která stála zcela mimo okruh vlastních dědiců. Podmínkou pro dědění podle uvedených dědických posloupností bylo, aby dědici splňovali podmínky ius civile, tedy aby byli plnoprávními římskými občany. Pokud však zůstavitel chtěl do dědictví zahrnout jinou osobu (např. peregrina)², mohlo být splnění této podmínky nepřekonatelným problémem.

Kvůli výše zmíněnému omezení začaly vznikat snahy jej obejít. K tomuto účelu měl sloužit institut **fideikomisu**. Institut fideikomisu byl blízký institutu odkazu (legatum), na rozdíl od něj však byl **zcela neformální**. Rozdíly mezi těmito dvěma instituty se postupem času zmenšovaly a za císaře Justiniána došlo k jejich vymizení.

---

² Svobodná osoba, která však nebyla římským občanem. Jednalo se především o osoby žijící na území, které bylo dobyté Římany.

Podstata fideikomisu tkvěla v tom, že „zůstavitel ve své závěti pověřil určitého dědice a vyjádřil přání, aby přesně popsany majetek po smrti zůstavitele samostatně spravoval a užíval určitým způsobem a aby ho po splnění nějaké podmínky či po nějakém čase v nerozdělené podobě předal další osobě.“³ Často vznikala na základě **kodicilu**, který mohl mít podobu prostého dopisu či listu. Při zřizování fideikomisu byla užívána slova *peto* (žádám), *rogo* (prosím), *volo* (přeji si) a *fidei committo* (důvěře svěřuji). Z těchto slov vyplývá již výše zmiňovaná absolutní neformálnost tohoto institutu.

Jednalo se o vztah mezi **fiduciářem** (*heres fiduciaris*) na jedné straně a **fideikomisářem** (*fideicommissarius*) na straně druhé, přičemž fideikomisářem mohla být, na rozdíl od klasického dědice, také ta osoba, která nebyla způsobilá dědit po římském občani. Významným negativem byla absence jakékoliv vymahatelnosti tohoto oprávnění. S tím, jak se institut fideikomisu vyvíjel, začalo docházet k tomu, že umírající mohl svěřit dědici majetek nebo úkol ve prospěch fideikomisáře i na smrtelné posteli. Závazek z fideikomisu bylo možné začít plnit teprve po smrti zůstavitele. Právně vynutitelnými se závazky z fideikomisu staly až za vlády císaře Augusta⁴, který umožnil domáhat se svého nároku u konzulů.⁵

„Na základě kritéria předmětu bylo rozlišeno několik druhů fideikomisů: **singulární, univerzální nebo volné**. U prvních byly odkazovány jednotlivé věci: pozemek, otrok, šaty, stříbro, peníze. Jestliže bylo předmětem fideikomisu celé dědictví, nebo jeho část vyjádřená zlomkem, vznikala univerzální fideikomis. Třetí typ, nazývaný též fideikomisární svobodou, stanovil druh propuštění na svobodu závěti, avšak jenom nepřímého.“⁶

Hlavními prameny úpravy fideikomisu byly jednak dekrety, reskripty či epistoly císaře, které v rozhodovací praxi působily jako precedenty, jednak *senatusconsulta*. Nejvýznamnějšími byla *senatusconsultum Treballianum* a *senatusconsultum Pegasianum*. První z nich představovala vůbec první

³ **BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora.** *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-938-8, str. 4

⁴ Císař Augustus vládl v Římě v letech 27 př. n. l. – 14 n. l.

⁵ Císař Claudius později toto rozšířil, když se občané na území Říma mohli svého práva domáhat u *praetores fideicommissarii*, v římských provinciích pak u jejich místodržitelů.

⁶ **DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz a LONGCHAMPS DE BÉRIER, Franciszek.** *Právo římské.* [překl.] Petr DOSTALÍK. 1. vyd. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2013, ISBN 978-80-87382-41-7, str. 115

normativní úpravu fideikomisu a poskytovala fideikomisáři vyšší stupeň právní ochrany. Druhá pak zaváděla tzv. falciánskou kvartu, která přisuzovala jednu čtvrtinu dědictví fiduciáři, což mělo sloužit jako motivační prvek, aby fideikomis přijal a dědictví neodmítl.

Později, s tím jak se fideikomis vyvíjel, začal tento institut sloužit k dalšímu účelu. Stával se prostředkem k uchování rodinného majetku pohromadě, a to klidně i po několik generací. Jednalo se o tzv. **rodinný fideikomis** (fideicommissarius familiae relictum). Uplatňovala se zde tzv. fideikomisární substituce, tedy situace, kdy se fiduciáři stával zároveň fideikomisářem, což mohlo vést k „věčným“ fideikomisům. Tento stav byl omezen císařem Hadriánem⁷, který stanovil, že fideikomis nesmí být zřizován ve prospěch neurčitých osob, ale pouze těch, kteří v době jeho zřízení žili.

V roce 395 n. l. došlo k rozpadu Římského impéria na část západní a východní. Zatímco v západní říši došlo po smrti jejího posledního císaře Romula Augusta v roce 476 n. l. k jejímu zániku, východní říše (pozdější Byzantská říše) přetrvávala i nadále a dále rozvíjela antickou kulturu a vzdělanost, a to včetně práva.

Za vlády císaře Justiniána⁸ nadále pokračoval proces sbližování institutů fideikomisu a odkazu, který byl završen vydáním zákonů z let 529 a 531 n. l. Fideikomis se stal plnohodnotnou součástí civilního práva a císařem na něj byl dokonce kladen vyšší důraz než na odkaz. V kodifikaci došlo ke zpřísnění podmínek pro uzavírání fideikomisů, které spočívaly v požadavku přítomnosti pěti svědků při jejich zřizování. Tento požadavek však způsoboval nemalé potíže, a proto byl císařem po krátké době zrušen, používání fideikomisů bylo zjednodušeno a právní ochrana fideikomisářů byla posílena. Na rozdíl od klasického období došlo k rozšíření používaných slov při jejich zřizování. Ta nyní zněla peto (žádám), rogo (prosím), volo (přeji si), mando (přikazuji) a fidei committo (důvěře svěřuji). Posílení významu fideikomisu tkvělo právě v možnosti přikázat fiduciáři určitý druh jednání.

V poklasickém období docházelo také k vývoji rodinného fideikomisu. Byl zrušen zákaz perpetuity ustanovený za císaře Hadriána, čímž došlo k navrácení možnosti zřizovat fideikomisy ve prospěch neurčitých osob, a znovu tak

---

⁷ Císař Hadrianus vládl v Římě v letech 117 n. l. – 138 n. l.

⁸ Císař Justinián vládl ve Východořímské říši v letech 527 n. l. – 565 n. l.

docházelo k fideikomisární substituci. Fideikomisy bylo nově možné zřizovat také ve prospěch žen. Nebylo-li stanoveno zůstavitelem jinak, mohl fideikomisář předat fideikomis svým potomkům nebo příbuzným pouze na základě své volné úvahy. Existence perpetuit však začala působit problémy ve fiskálních zájmech císařství. Z tohoto důvodu bylo císařem stanoveno, že fideikomis v rukou čtvrtého držitele zanikne a ten bude mít povinnost jej vydat podle tradiční dědické posloupnosti. Pokud se fideikomisář rozhodl fideikomis zcizit, bylo možné, aby tak učinil, avšak potřeboval k tomu souhlas všech žijících potomků a příbuzných. V takovém případě došlo k úplnému zrušení fideikomisu.

Justiniánská úprava fideikomisu se přes středověk dochovala až dodnes a lze ji v modernější podobě najít v mnoha právních řádech.

1.2 Vývoj svěření v českém středověkém právu

Ve středověku se v rámci majtkového práva vyvíjel nejprve specifický český institut rodinného nedílu, který byl později nahrazen institutem rodinného fideikomisu s prvky klasického římského institutu fideikomisu.

1.2.1 Rodinný nedíl a rodové statuty české šlechty

Institut svěření spojuje své počátky v českém právním prostředí s vlastnictvím půdy. Na českém území bylo šlechtickým rodům přiznááno trvalé právo k půdě. Základním institutem zemského práva upravujícím právo vlastnické, dědické a rodinné byl tzv. **rodinný nedíl**. Tento rodinný statek obsahující jak majetek movitý, tak majetek nemovitý⁹, byl společným a nedílným vlastnictvím členů rodiny. Vlastnictví, které bylo zahrnuto v tomto nedílu, mohlo přecházet pouze na ty příbuzné, kteří byli účastni nedílu. Osoba, která byla hlavou nedílu, vystupovala jako jeho správce, avšak měla možnost nakládat s nedílem dle své úvahy, nesměla ho však zahrnout do závěti. Zajímavé je, že nakládání s nedílem nemuselo být činěno vždy ve prospěch zbylých členů nedílu. Obvyklá praxe byla taková, že *„po otci vedení statku přebíral nejstarší z neoddělených synů, nebylo-li synů, pak nastupovaly neprovdané dcery, které nebyly dosud oddělené, a někdy také další příbuzní.“*¹⁰ Jak již bylo uvedeno, majetek nedílu

⁹ Později byl nedíl tvořen pouze nemovitým majetkem spolu s věcmi potřebnými k jeho užívání.

¹⁰ **BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora.** *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-938-8, str. 24

nemohl být zahrnut v závěti, a proto, došlo-li k vymření všech osob zúčastněných na nedílu, připadl tento majetek jako odúmrt' panovníkovi.

Mezi českým rodinným nedílem a římským fideikomisem, přestože se jednalo o podobné instituty, byly rozdíly. Podstatou nedílu totiž byla snaha udržet nedílnost nikoliv ve smyslu nedělitelnosti majetku, nýbrž ve smyslu nedělitelnosti rodinného společenství. *„Rodinná nedílnost a její principy nejenže nebránily rozpadu velkých šlechtických majetků, nýbrž byly poměrně široce uznávaným právem členů rodinného nedílu na oddělení přímo je i předpokládaly.“*¹¹ Existovalo zde **právo synů a dcer se z nedílu oddělit** a získat přitom svoji část statku. Toto oprávnění způsobovalo drobení majetku šlechty a pro menší a chudší rody mohlo být takovéto oddělení dokonce likvidační.

V 15. století začalo následkem husitských válek, které zdevastovaly královské a de facto také církevní majetky, docházet k nárůstu majetku nejvýznamnějších českých šlechtických rodin. Vlastnické právo k nemovitému majetku šlechty, stejně jako vklady majetku a související transakce byly zapisovány do zemských desek. Šlechta pak, aby si udržely svoji stále se zvyšující moc, chtěla, aby byl jí nabytý majetek udržen v celku. Na panovníkovi se domáhala zaručení trvalosti vlastnictví majetku a zrušení odúmrti. Ke **zrušení odúmrti** částečně došlo za vlády krále Vladislava II. Jagellonského¹² v roce 1497 pro Čechy a v roce 1587 pro Moravu. Stále však nebylo možné v případě neexistence jakéhokoliv člena nedílu vyhotovit o nedílu závěť bez souhlasu panovníka. Nově se však majetek nestával odúmrtí panovníka, nýbrž jej mohl převzít dříve z nedílu oddělený příbuzný, a to nejprve po meči, a nebylo-li mužského příbuzného, tak pak i po přeslici. Znovu také došlo k potvrzení možnosti se z nedílu oddělit, čímž se panovník snažil omezit moc šlechty jako svého politického konkurenta. Nejmocnější šlechtické rody se proto snažily zajistit nedělitelnost rodového majetku samy.

Prvním pokusem o nedělitelnost rodového majetku dlouhodobého charakteru byl **rodový statut Rožmberků** potvrzený králem Vladislavem II. a vložený do zemských desek, podle něhož měl v čele majetku stát vždy jeden „vladař“ určovaný na základě zásadě primogenitury. Ostatní členové rodiny měli nárok na požitky, které byly stanoveny na základě vladařovy vůle. Jednalo se

---

¹¹ **URFUS, Valentin.** Rodinný fideikomis v Čechách. *Sborník historický.* 1962, Sv. 9, str. 203

¹² Král Vladislav II. Jagellonský vládl v Čechách v letech 1471-1516.

o první případ svěřenství na území království, které nevycházelo z rodinného nedílu, ale připomínalo spíše římský rodinný fideikomis. Značnou nevýhodou však byla skutečnost, že vše bylo vystavěno na důvěře mezi členy rodiny a hrozilo porušení statutu budoucími generacemi. Tento nedostatek byl eliminován v roce 1498, kdy bylo přijato stavovské usnesení stanovující neporušitelnost takového rodového zřízení, které je potvrzeno králem. Později došlo k včlenění tohoto usnesení do Vladislavského zřízení zemského, byla však opomenuta pasáž upravující nemožnost budoucích dědiců se proti takovému rodovému zřízení bránit, a tak přetrvávaly i nadále pochybnosti a nejistota. V roce 1545 došlo v Právech a zřízení Markrabství moravského k umožnění na základě tzv. „mocného listu“ a zapsáním do zemských desek zřizovat nad majetkem „svěřenství“ podobné římskému fideikomisu.

V průběhu 16. století začalo možnosti zřizovat **rodové statuty** využívat čím dál více šlechtických rodin. Za nejstarší je dnes považováno rodové zřízení Kamenických z Pitkovic z roku 1543, avšak s ohledem na zničení zemských desek při požáru v roce 1541 lze předpokládat rodová zřízení také staršího data. Všechna svěřenství byla ustavena závětí na základě králem potvrzeného rodového zřízení. Ve většině případů byl majetek svěřen konkrétní osobě a dále měl být předáván na základě zásady seniorátu. Majetek byl předáván mužským potomkům, teprve po jejich vymření bylo možné předání majetku ženě, k čemuž v několika případech opravdu došlo. Rodové statuty ve většině případů zakotvovaly zachování a nezczitelnost majetku, některé dokonce přímo zakazovaly jeho prodej nebo zástavu. Některá takto vzniklá svěřenství vydržela až do pobělohorské doby, kdy byla nahrazena nově se rozšiřujícími fideikomisy.

Vedle vývoje svěřenství v prostředí českého zemského práva docházelo, spolu s probíhající recepcí římského práva, k úpravě podobných záležitostí **v rámci městského práva**. V Koldínových Právech městských království českého z roku 1579 byla pro domácí poměry upravena fideikomisární substituce s odkazem na justiniánskou úpravu. Jedná se o první přímou recepci tohoto institutu římského práva. V městském prostředí však institut fideikomisu neměl zpočátku příliš velký ohlas, toho se dočkal až spolu s rozšiřováním institutu rodinného fideikomisu v 17. století.

1.2.2 Rodinný fideikomis

V době pobělohorské došlo v rámci Obnoveného zřízení zemského k odstranění starého českého institutu rodinného nedílu. Spolu s odstraněním nedílu došlo k umožnění volného pořizování závěti. V důsledku událostí spojených s bitvou na Bílé hoře proběhla konfiskace mnoha svěřenství starých šlechtických rodů, které se postavily proti Habsburkům. Nová šlechta hledala způsob, jak si nově nabytý majetek pojistit do budoucna. Díky těmto okolnostem se na našem území v průběhu 17. století velmi rychle rozšířil nový **institut rodinného fideikomisu** postavený na římskoprávních základech a šířící se v té době po celé Svaté říši římské.

Protože institut rodinného fideikomisu nebyl upraven v žádném ze zemských právních předpisů, v praxi se jako základ používalo dílo Philippa Knipschildta z roku 1654 nesoucí název **Pojednání o fideikomisech šlechtických rodin aneb o statcích, které se ustavují pro zachování šlechtických rodin** (Tractatus de fideicommissis familiarum nobilium, sive de bonis, quo pro familiarum nobilium). V tomto díle se kloubily prvky španělského majorátu, klasického římského fideikomisu a fideikomisární substitute. Podle Knipschildtova díla by právo zřizovat rodinný fideikomis mělo připadat pouze šlechtě s trvalým nástupnictvím (perpetuitou) na základě primogenitury a se souhlasem panovníka, přičemž následně muselo dojít k zápisu fideikomisu do zemských desek.

Rodinný fideikomis byl nazýván jako **majorát nebo svěřenství** a jeho podstata tkvěla v tom, že došlo k vyčlenění určité části majetku¹³ z běžných majetkových a dědických vztahů. Takto vyčleněný majetek pak byl svěřen do správy osoby, která tento majetek spravovala. Správce svěřeného majetku byl zvolen vždy na základě pravidel pro určení nástupnictví, která stanovil zakladatel svěřenství, povětšinou se jednalo o primogenituru synů. Svěřenství bylo ve většině případů zřizováno na základě závěti, v níž zůstavitel označil část svého majetku jako svěřenství, stanovil správce a způsob nástupnictví, a to jaká práva budou mít ke svěřenství ostatní dědici. Svěřenství nesmělo být zcizeno, ani zatíženo dluhy. Svěřenství bylo v Čechách považováno za privilegium, které uděloval zřizovateli na jeho žádost král. Docházelo zde totiž ke spojení jak

---

¹³ Většinou se jednalo o nemovitý majetek, ale existovaly případy, kdy došlo k vyčlenění peněz.

králových zájmů, tak také zájmů šlechty. Král měl jistotu, že značný majetek šlechty zůstane v rukou známého a pro něj čitelného rodu a nedostane se do rukou zcela neznámé osoby, a zřizovatel fideikomisu jistotu, že jeho majetek bude patřit rodině i v následujících generacích.

Šlechta měla možnost zřizovat svěřenství s perpetuitou, měšťané však byli v tomto ohledu omezeni, neboť jejich svěřenství mohla být zřizována pouze na čtyři generace dopředu, jako tomu bylo v případě justiniánské úpravy.

Rodinný fideikomis mohl být zřizován pouze osobou, která měla oprávnění odkazovat, uzavírat smlouvy a darovat. Způsobilost k těmto jednáním byla důležitá, neboť se jednalo o způsoby zřízení fideikomisu. Zajímavé je, že kromě otce rodiny mohl rodinný fideikomis zřizovat ke svému majetku také syn rodiny, čímž docházelo k vytváření sekundogenitur. Rodinný fideikomis mohly zřizovat také ženy.

Adresátem fideikomisu mohli být všichni členové šlechtické rodiny, kteří měli titul knížete, hraběte či barona a byli způsobilí jej převzít na základě závěti, smlouvy nebo darování, kromě žen, mnichů, nemanželských dětí, bezectných osob a dalších, které nebylo možné považovat za následníky.

Předmětem rodinných fideikomisů byl nemovitý majetek, k němuž mohlo náležet příslušenství v podobě movitých věcí.

Při zřízení rodinného fideikomisu se používaly následující termíny: prohibeo (zakazuji), prohibeo et volo (zakazuji a přeji si), peto (žádám) a ordinát (nařizují). Ve srovnání s klasickou a justiniánskou úpravou tak došlo k dalšímu vývoji.

V letech 1697 a 1704 došlo k přijetí nových Deklaratorií, v nichž bylo mimo jiné upraveno to, jak se bude postupovat proti těm šlechticům, kteří zřídili v testamentu fideikomis bez souhlasu panovníka. V takovém případě neplatila perpetuita, ale rodinný fideikomis byl zřízen pouze pro jednu generaci, čímž de facto postrádal svůj smysl.

Tento institut se u nás rozšířil natolik, že koncem 17. století měla velká většina českých a moravských šlechtických rodů svůj majetek, nebo alespoň jeho část zajištěnou do budoucna v podobě svěřenství.

Počátkem 18. století začalo docházet ke změně pohledu na institut rodinného fideikomisu. V Deklaratoriu z roku 1702 byla s ohledem na potřeby

panovníka dána možnost zadlužit majetek ve fideikomisu, avšak pouze ve prospěch krále.

Další změny se týkaly nově zakládaných fideikomisů. Podle Pragmatiky z roku 1706 měl zřizovatel nového fideikomisu povinnost nezahrnout povinný dědický díl do nově zřizovaného fideikomisu. Další ztížení při zakládání znamenala Pragmatika z roku 1726, která nově zavedla posudkové řízení, na jehož základě rozhodoval panovník o zřízení nebo změnách fideikomisu.

V této době dochází k rozvoji tzv. **pekuniárních fideikomisů** prvně se vyskytujících již za vlády císaře Leopolda, které byly tvořeny kapitálem zajištěným hypotékou a které na rozdíl od běžných rodinných fideikomisů, jejichž jmění sestávalo z nemovitého majetku, poskytovaly mnohem vyšší flexibilitu při využívání peněžních prostředků. Císařovna Marie Terezie podporovala pekuniární fideikomisy a měla představu, že kmenové jmění bude zajišťováno u státní pokladny, což by vedlo k přetékání peněz šlechty do dluhopisů a obligací státu. Tento návrh se jí však nepodařilo prosadit a došlo pouze k vypracování dvou osnov Tereziánského občanského zákoníku.

Od roku 1762 panoval zákaz zahrnovat do majetku vloženého do fideikomisu měšťanské domy. Pokud se tak stalo, pak je bylo nutné vrátit.

Za vlády císaře Josefa II. došlo k pokusu o zrušení institutu fideikomisu s argumentem, že je právo císaře neobnovit privilegium, které dal šlechtě, přičemž fideikomis takovým privilegiem podle něj byl. Proti tomu se však postavil Nejvyšší soud s odkazem na přílišný zásah do vlastnických práv šlechty. Další pokus o omezení fideikomisů spočíval v již Marií Terezií navrhované kapitalizaci fideikomisů, ta však byla zavedena pouze na dobrovolné bázi. Avšak byly-li kapitalizovány, pak musely být uloženy ve státních dluhopisech.

Patentem z roku 1787 bylo fideikomisárním správcům umožněno, aby fideikomis zatížili, a to až do 1/3 jeho hodnoty, nebo aby v případě pekuniárních fideikomisů uvolnili kapitál, a to až do výše 1/3 hodnoty fideikomisu. K tomu nebylo zapotřebí souhlasu budoucího fiduciáře.

1.3 Úprava svěření v ABGB

Na přelomu 18. a 19. století začala být úprava občanského práva obsažená jednak v Koldínově zákoníku městského práva z roku 1579 pro města, jednak v Obnoveném zřízení zemském z roku 1627 z důvodů rychlého ekonomického

rozvoje potřeb měšťanů nedostatečná. Proto se již Marie Terezie rozhodla ucelit soukromoprávní úpravu v rámci Tereziánského zákoníku, což se jí však nepodařilo prosadit. Tyto snahy pokračovaly také za vlády jejího syna, Josefa II., kterému se podařilo prosadit první část Zákoníku josefinského. Komise, která na přípravě tohoto zákoníku pracovala, však byla za vlády císaře Leopolda II. rozpuštěna a byla ustanovena nová pod vedením prof. Martiniho, jejíž návrh byl předložen císaři na počátku roku 1810. Tento návrh byl schválen a byl vyhlášen pod názvem **Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB)** 1. června 1811 s nabytím účinnosti od 1. ledna 1812. ABGB byl platným až do rozpadu Rakousko-Uherské monarchie v roce 1918, následně byl recipován do právního řádu ČSR a s drobnými úpravami platil až do roku 1950. Úprava svěření byla v tomto zákoně zakotvena v Hlavě desáté (O substituci a fideikomisech), v § 604 - § 646, a je, až na drobné výjimky, velice podobná úpravě císaře Justiniána obsažené v Corpus Iuris Civilis.

Institut **fideikomisární substituce** je obsažen v ustanovení § 608, podle něhož může zůstavitel zavázat svého dědice, aby po své smrti nebo v případě splnění jiné podmínky předal dědictví zůstavitelem označenému dědici. Fideikomisární substituci je možné přikázat jak výslovně, tak i mlčky. Podmínka, na níž je závislé předání dědictví fideikomisáři, může být stanovena různým způsobem. Důležitá je skutečnost, že fideikomisář je považován za zůstavitelova dědice, kvůli čemuž se po nabytí dědictví **musí přihlásit k dědické dani**.

Podle § 610 má zůstavitel oprávnění určit řadu fideikomisářů, kteří po sobě následují, přičemž jejich počet není podle § 611 omezený, ale není možné, aby následující fideikomisáře stanovil fiduciář. V ustanovení následujícího paragrafu je stanoven **zákaz perpetuity**, přičemž v případě nemovitostí je fideikomisární substituce do prvního stupně a v případě movitých věcí do stupně druhého. To znamená, že dostane-li se předmět fideikomisu první, resp. druhé osobě, která nebyla v době zřízení fideikomisu ještě narozená, fideikomis zanikne.

V § 613 jsou stanovena **práva a povinnosti dědice** jako fiduciáře. *„Omezení dědice spočívá zejména v tom, že má povinnost fiduciáře, musí tedy*

spravovat věci tak, aby podstata byla zachována dalšímu substitutovi, a uchovávat je ve stavu, v jakém je přijal.“¹⁴

V případě existence pochybností, zda se jedná o fideikomisární substituce, je tento případ podle § 614 považován za náhradnictví, u něhož nedochází k omezení vlastnického práva.

Fideikomisární substituce zaniká v případě, že nenastane podmínka, se kterou byl fideikomis spojován, jmění je předáno prvnímu, popř. druhému substitutu, který nebyl zůstavitelovým současníkem, nebo pokud již nikdo ze substitutů neexistuje. Nebyla ale např. řešena otázka, co se stane, pokud se substitut převzetí pozůstalosti vzdá nebo pokud dojde k zániku věci tvořící podstatu substituce.

ABGB upravoval kromě fideikomisární substituce také institut **rodinného fideikomisu**, který byl dán nově dispozici všem obyvatelům monarchie. Podle § 618 se za rodinný fideikomis považuje takové nařízení, kterým je určité jmění prohlášeno za nezcizitelný rodinný statek pro všechny nebo alespoň některé budoucí nástupce rodu. Z tohoto ustanovení plyne hlavní cíl tohoto institutu, kterým je na rozdíl od předchozích období perpetuita. Za povšimnutí stojí také použitý termín „nařizuje“, z něhož plyne absolutní závaznost pro členy rodiny.

Podle ustanovení § 619 - § 626 jsou hlavními druhy svěřenství primogenitura, majorát a seniorát. Pokud by panovala nejistota, tak má primogenitura přednost před zbylými dvěma, stejně tak má přednost majorát před seniorátem. Pokud zakladatel přímo tak stanoví, může mít nárok na rodinný fideikomis také žena.

Pro **zřízení rodinného fideikomisu** je zapotřebí souhlasu zákonodárné moci, která v době vydání ABGB byla totožná s panovníkem a později byla představována voleným orgánem. Při zřizování musel být seznam předmětů ve svěřenství uložen u soudu. Zřízení rodinného fideikomisu bylo možné odvolat pouze do doby, než z něj někdo začal nabývat práva.

Velkou změnu oproti předchozím úpravám zaznamenala práva majitele svěřenství a čekatelů. Novinka spočívala ve vzniku tzv. **děleného vlastnictví**, tedy rozdělení vlastnictví na vlastnictví vrchní a vlastnictví užitkové. Podle § 629

---

¹⁴ **ROUČEK, František a SEDLÁČEK, Jaromír.** *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl třetí.* Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936, str. 175

byl držitel svěřenství omezen ve prospěch čekatelů, kteří představovali budoucí reprezentanty rodiny a zastávali tedy zájmy rodiny, které byly podstatou rodinného fideikomisu. Čekatelé mohli provádět různá opatření vedoucí k zajištění majetkové podstaty svěřenství. Vlastník svěřenství zapsaný v pozemkových knihách či jiných evidencích měl na rozdíl od čekatelů právo na užitky a přírůstky majetku. K osobě vlastníka svěřenství se ale zároveň pojila povinnost nést všechna břemena z něj vzniklá. Vlastník také dále nesměl zastavit podstatu svěřenství nebo vyměnit jeden díl svěřenství za jiný. Toto bylo možné pouze v případě, že tak rozhodl soud po vyslechnutí všech čekatelů, opatrovníka svěřenství a potomků. Souhlas soudu, avšak již bez výslechu, byl zapotřebí také v případě, kdy chtěl vlastník svěřenství z důvodu investičního rozvoje majetku zadlužit svěřenský majetek, a to oproti minulosti bez souhlasu panovníka, avšak pouze do výše jedné třetiny tohoto majetku.

V ustanoveních § 636 - § 643 je obsažena úprava výpočtu jedné třetiny majetku splacení svěřenského dluhu a ocenění svěřenského majetku buď soudním odhadem, anebo veřejnou dražbou. Každý nově nastoupivší vlastník svěřenství přebírá po přijetí dluhu se schválením soudu tento dluh po svém předchůdci. Vymáhání dluhu je ze strany svěřenského věřitele možné, avšak pouze z příjmů svěřenství, nikoliv z kmenového majetku.

Svěřenství se ruší, pokud lze předpokládat, že není možné předat svěřenství žádnému fideikomisaři. Zánik svěřenství je pak spojen se zničením svěřenské podstaty nebo s vymřením všech možných osob, které by jej převzaly. Po zániku svěřenství zaniká také dělené vlastnictví a poslední vlastník svěřenství získává možnost s majetkem plně nakládat.

V § 646 bylo obsaženo rozdělení svěřenství na nadaci jako obecně prospěšný typ svěřenství a na soukromé rodinné svěřenství.

V následujících letech došlo k několika **novelizacím ABGB**, které se dotkly institutu svěřenství. Nejvýznamnější je patent **císaře Františka Josefa I. č. 208 z roku 1854 (nesporný patent)**. Změny se dotkly zřízení fideikomisu, kdy se žádost měla nově podávat ministerstvu vnitra a měla být podložena osnovou zřizovací listiny a seznamem veškerého majetku, který bude součástí fideikomisu, a prokázáním, že zřízením fideikomisu nebude zasazeno do práv třetích osob. Dále došlo k podrobnější úpravě fideikomisařního inventáře či režimu zřízení fideikomisu za života jeho zakladatele. Dále byla zřízena funkce

fideikomisárního opatrovníka, který byl jmenován soudem s přihlédnutím k návrhům čekatelů a jeho osobním vlastnostem. Opatrovníkem mohl být i čekatel, nikoliv však fideikomisární dlužník nebo věřitel. Povinností opatrovníka bylo dohlížení na zachovávání práv potomků v dědické posloupnosti a na zachování a nezhoršování stavu kmenového jmění fideikomisu. V případě, že by držitel fideikomisu neplnil své povinnosti, má opatrovník povinnost jeho jednání oznámit soudu. Zatížit fideikomis bylo možné pouze na návrh jeho držitele se souhlasem soudu a s přiložením vypočtené fideikomisární třetiny. Opatrovníku a soudu byla dále uložena povinnost, aby dohlížel na včasnost splácení dluhu držitelem fideikomisu. Nesplácel-li včas, mohla být nad fideikomisem zavedena nucená správa, přičemž správcem se mohl stát nejbližší čekatel, ne však potomek držitele, nebo opatrovník. O každém fideikomisu se také vedl protokol, v němž byly vedeny všechny důležité informace týkající se konkrétního fideikomisu. Soud dále také vedl hlavní knihu o fideikomisech obsahující stejné údaje jako ty, které byly uvedeny v protokolech. Na činnost fideikomisárních úřadů dohlížely Vrchní soud a Nejvyšší soudní dvůr.

Další změny v úpravě fideikomisů znamenalo přijetí **zákona č. 61/1868 ř. z.** souvisejícího s rakousko-uherským vyrovnáním a ztrátou absolutistického postavení panovníka. Zřízení fideikomisu bylo nově podmíněno vydáním říšského zákona. Byl-li vydán souhlas panovníka ke zřízení fideikomisu před vydáním uvedeného zákona, mohl být fideikomis zřízen podle něj, avšak pouze na dobu pěti let. Nově bylo také možné fideikomis zadlužit i více než do jedné třetiny fideikomisárního jmění, v případě, že by toto zadlužení bylo nezbytné pro zachování fideikomisu. V některých případech bylo možné zadlužit fideikomis i více, a to se souhlasem Nejvyššího soudu s přihlédnutím k výsledku čekatelů a fideikomisárního opatrovníka.

Po zániku rakousko-uherské monarchie a vzniku ČSR byly zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n. recipovány veškeré zemské a říšské zákony a nařízení a s nimi i ABGB. Již v roce 1918 byl přijat zákon o zrušení šlechtictví č. 61/1918 Sb. z. a n. Od listopadu 1918 pak probíhala pozemková reforma, která v roce 1919 vyústila vydáním tzv. záborového zákona vyvlastněním veškeré zemědělské půdy převyšující 150 ha nebo půdy převyšující 250 ha a jejím rozdělením malým zemědělcům, obcím apod. Přes všechny výše uvedené skutečnosti však fideikomisy i nadále fungovaly. Přesto se stále objevovaly

názory, že by bylo vhodné tento institut, který je z ekonomického hlediska značně neefektivní a který představuje jedno z posledních šlechtických privilegií, zrušit. Hlavním důvodem, který nakonec vedl k jeho zrušení, byla pozemková reforma. Podle ABGB měl totiž sám stát prostřednictvím soudu dohlížet a chránit celistvost svěřenství a plánovaná reforma by šla proti tomuto ustanovení. Z výše uvedených důvodů byl institut svěřenství (rodinného fideikomisu) v ČSR zrušen 3. července 1924 zákonem č. 179/1924 Sb. z. a n. Další kroky po zrušení svěřenství měly být podniknuty na základě toho, jakým způsobem došlo k jeho zrušení, zda to bylo dohodou, anebo bez ní. Byla-li uzavřena dohoda mezi držitelem a třemi nejbližšími čekateli a byla-li ve lhůtě šesti měsíců od nabytí účinnosti zákona předložena svěřenskému soudu, postupovalo se dále dle této dohody. Nedošlo-li však k uzavření dohody, došlo k přeměnění svěřenství na svěřenské náhradnictví (fideikomisární substituci) do prvního stupně. Nastala-li situace, že ke dni nabytí účinnosti zákona byl držitel svěřenství mrtev, stal se jeho absolutním vlastníkem nejbližší čekatel. Po ukončení svěřenství zanikly všechny nástupnické nároky bez náhrady.

Do dalších let však stále přetrvával institut svěřenského nástupnictví. Ten byl zrušen až **občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb.**, který nabyl účinnosti dnem 1. dubna 1964.

2 Svěřenský fond v českém právním řádu

Rozsáhlá rekodifikace soukromého práva, která vyvrcholila v roce 2012 přijetím tří velkých soukromoprávních předpisů – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, znamenala zavedení mnoha nových, resp. staronových institutů do českého právního řádu. V rámci občanského zákoníku se do českého právního prostředí navrácí staronový institut fideikomisu, zákonem označovaný jako svěřenský fond, který lze považovat za zvláštní typ správy cizího majetku. Ten je upraven v hlavě II. (věcná práva), dílu 6. (správa cizího majetku), oddílu 4. (svěřenský fond), konkrétně pak v ustanoveních § 1448 až § 1474.

Cesta k navrácení institutu fideikomisu, dnes typického pro institut trustu v anglosaském právním systému, do našeho právního řádu vedla oklikou. Autoři občanského zákoníku, v čele s prof. Dr. JUDr. Karlem Eliášem, se nechali inspirovat úpravou trustů obsaženou v Civil Code of Québec z roku 1994. Právní úprava kanadské provincie Québec byla zvolena z toho důvodu, že tato provincie díky svému historickému vývoji zahrnujícímu vztahy s Francií převzala a dodnes si zachovala kontinentální systém práva, a proto se stala přirozeným vzorem pro úpravu správy cizího majetku a svěřenského fondu (trustu) v českých podmínkách.

Zavedení svěřenského fondu do českého právního řádu je vysvětlováno následujícími právně-politickými **cíly a účely**:

- zabránění realokace majetku do zemí umožňujících flexibilitu a efektivitu správy majetku formou klasického trustu,
- obohacení právního řádu o moderní zajišťovací instrument, který usnadňuje zapojení do příhraničních finančních projektů a globálních bankovních obchodů včetně participace na islámském bankovníctví,
- umožnění delegace správy majetku na jinou osobu těm lidem, které z jakýchkoliv důvodů tíží břemeno správy tohoto majetku,
- usnadnění mezigeneračního přechodu majetku,

- zabezpečení sebe nebo svých blízkých proti finančním těžkostem, které mohou vzniknout v budoucnosti.¹⁵

Do českého právního řádu byl spolu se svěřenským fondem navrácen také institut fideikomisární substituce, v zákoně označovaný jako svěřenské nástupnictví, který je upraven v ustanoveních § 1512 až § 1524.

Tato kapitola bude věnována aktuální úpravě svěřenského fondu v občanském zákoníku.

2.1 Pojem svěřenského fondu a jeho vznik

Podle § 1448 občanského zákoníku je základním předpokladem pro vytvoření svěřenského fondu **vyčlenění části majetku z vlastnictví zakladatele**, kterým může být jak fyzická, tak i právnická osoba, který je svěřen **svěřenskému správci**, aby jej spravoval za nějakým účelem nebo ve prospěch nějaké osoby. Tato osoba je zákonem nazývána jako **obmyšlený**. Okamžikem, kterým dojde k vyčlenění části majetku, ztrácí původní vlastník vlastnické právo k tomuto majetku a vlastnická práva jsou nadále vykonávána svěřenským správcem. Ten pak vlastnická práva k majetku vykonává vlastním jménem, avšak na účet svěřenského fondu. Důležité totiž je, že ani svěřenský správce není vlastníkem majetku vyčleněného do svěřenského fondu. Jakmile totiž dojde ke vzniku svěřenského fondu, tak vzniká **oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku**.

K vytvoření svěřenského fondu může dojít jednak **smlouvou** (dvoustrannou či vícestrannou, také smlouvou ústní), jednak **pořízením pro případ smrti**. Lze tedy podle jeho formy hovořit o zakladatelském jednání buď *inter vivos*, nebo *mortis causa*. Zakladatelským jednáním zakladatel jmenuje svěřenského správce, který musí být následně zapsán do veřejného seznamu nebo jiné evidence jako vlastník majetku fondu s uvedením poznámky, že se jedná o svěřenského správce.

Pro účely zřízení fondu je možné, aby do něj byla vyčleněna jakákoliv věc z majetku zakladatele ve smyslu § 489, včetně pohledávky či obchodního závodu i s jeho dluhy. **Není možné na účet svěřenského fondu převádět dluhy**

---

¹⁵ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1194

zakladatele, resp. je svěřenským fondem nabývat v případě vzniku svěřenského fondu pořízením pro případ smrti zůstavitele.

Svěřenský fond vzniká v okamžiku, kdy je svěřenským správcem přijato pověření ke správě fondu. Pro vznik fondu platí dvě obligatorní podmínky. Jednak musí zakladatel v zakladatelském jednání určit vyčleněnou část majetku, a jednak musí svěřenský správce přijmout pověření k jeho správě (i konkludentně). Dojde-li k situaci, že je správou fondu pověřeno více svěřenských správců, postačí, přijme-li pověření alespoň jeden z nich. V případě, že by se svěřenský správce odmítl ujmout správy fondu, je vznik fondu již de facto neodvratný, neboť soud jmenuje správce jiného. V případě, že dojde k přijetí pověření ke správě fondu správcem, byť zakladatel ještě nepřevedl vyčleněný majetek ve prospěch fondu, vznikne svěřenský fond, neboť se jeho majetkem stane pohledávka za jeho zakladatelem.¹⁶ Byl-li svěřenský fond vytvořen pořízením pro případ smrti, vzniká okamžikem smrti jeho zakladatele.

Institut svěřenského fondu je do jisté míry podobný institutu nadace. Na rozdíl od ní však **postrádá právní subjektivitu**. Není totiž osobou, nýbrž pouhým majetkem a jako takový se nikdy nemůže stát subjektem právních vztahů, ale pouze jejich předmětem. Dále se pak od nadací liší ve větší variabilitě účelu a nepřítomnosti veřejného dohledu. Svěřenské fondy se mohou zřizovat buď bezúplatně, nebo za úplatu či jako jiné protiplnění a většinou jsou zřizovány na dobu omezenou (uplynutím času, splněním podmínky apod.).

Podle § 1449 je možné svěřenský fond zřídit buď za **veřejně prospěšným účelem**, nebo za **účelem soukromým**. Je-li svěřenský fond zřízen za soukromým účelem, pak slouží k prospěchu určité osoby nebo na její památku. Svěřenský fond je ale možné zřídit také za investičním účelem, kdy cílem je dosažení zisku k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky nebo jiné osoby. V případě veřejně prospěšného fondu, nemůže být fond zřízen za účelem dosahování zisku nebo provozování závodu. Účel svěřenského fondu může být vždy pouze jeden. Není možné, aby byl účel stanoven alternativně či smíšeně.

Je důležité, aby účel svěřenského fondu byl uveden v zakládacích dokumentech fondu. Účelem fondu může být kromě podpory fyzické osoby, resp.

---

¹⁶ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7.

fyzických osob, také např. neosobní cíl či prospěch.¹⁷ „*Soukromý svěřenský fond na památku určité osoby může být založen pro uchování např. rodinné hrobky, soukromého chovu papoušků (kteří se dožívají vysokého věku), pro další uchování mlýna, pro udržování památníku vojáků padlých při osvobození naší vlasti apod.*“¹⁸

Z důvodu převzetí québecké právní úpravy je možné předpokládat, že v ČR budou vznikat svěřenské fondy se stejným nebo alespoň obdobným účelem jako v Québecu. Jedná se o obchodní svěřenský fond, zajišťovací svěřenský fond, rodinný svěřenský fond, diskreční svěřenský fond, testamentární svěřenský fond, bezúplatný svěřenský fond mezi živými a ochranný svěřenský fond.¹⁹

Podle § 1450 musí mít každý svěřenský fond své **označení**, které jej odlišuje od jiných entit. Označení svěřenského fondu musí zároveň obsahovat dodatek, který vyjadřuje jeho právní formu, tj. označení, že se jedná o svěřenský fond. Použije-li se analogie k investičním společnostem a investičním fondům, vplyne, že označení svěřenského fondu musí být dostatečně odlišující a nesmí být klamavé. Jsou-li splněny podmínky § 133, může označení svěřenského fondu obsahovat jméno člověka nebo název právnické osoby.

Podle § 1452 je nezbytné, aby každý svěřenský fond měl **statut**, avšak ten není předpokladem pro vznik fondu. Není-li statut zakladatelem fondu vydán, je svěřenský správce oprávněn jeho vydání po zakladateli požadovat. Nestane-li se tak ani poté, může být svěřenský fond na návrh zrušen soudem. Náležitostmi, které má statut svěřenského fondu obsahovat, jsou: označení svěřenského fondu, označení majetku, účel, podmínky pro plnění (nutno stanovit konkrétní pravidla), trvání a určení obmyšleného.

Svěřenský fond je podle § 1 odst. 2 písm. i zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, **považován za účetní jednotku** a je povinen vést účetnictví pro podnikatele dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví. Za vedené účetnictví a správnost účetní závěrku, jakož i za plnění ostatních povinností spojených s vedením účetnictví je odpovědný svěřenský správce. V případě, že by byl svěřenský fond vytvořen ve

¹⁷ **BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora.** *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-938-8

¹⁸ **BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora.** *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-938-8, str. 128

¹⁹ **ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef.** *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7.

formě investičního fondu, má povinnost vést účetnictví pro finanční instituce podle vyhlášky č. 501/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví. V takovémto případě nesou odpovědnost svěřenský správce a obhospodařovatel fondu společně a nerozdílně. Svěřenský fond má, v případě že splňuje podmínky pro povinný audit u akciové společnosti, **povinnost auditu**.

Svěřenský fond **podléhá také daňové povinnosti**. Úpravě zdaňování bude věnován prostor dále.

2.2 Správa svěřenského fondu

V ustanoveních § 1453 až § 1456 je upravena postavení **osoby svěřenského správce**. Důraz je kladen na způsobilost být svěřenským správcem, na vznik a zánik funkce svěřenského správce. Úprava správy svěřenského fondu je upravena pouze okrajově v § 1456, podle které náleží svěřenskému správci plná správa majetku vyčleněného do svěřenského fondu. Tato je pak blíže upravena v ustanoveních § 1409 až § 1410. Povinnosti svěřenského správce jsou subsidiárně upraveny ustanoveními o správě cizího majetku. Za významnou lze považovat především povinnost správce svěřenského fondu postupovat s péčí **řádného hospodáře**²⁰.

Podle § 1453 může být svěřenským správcem **každá fyzická osoba**, slovy zákona, každý člověk, který je **svéprávný**²¹. V případě, že tak **stanoví zákon**, jím může být **také právnická osoba**. V současnosti je možné stanovit právnickou osobu svěřenským správcem pouze v případě investiční společnosti podle § 11 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech. V případě, že by došlo ke jmenování osoby, která není způsobilá vykonávat činnost svěřenského správce, použije se analogicky ustanovení § 155 upravující důsledky povolání nezpůsobilé osoby za člena orgánu právnické osoby a nastane fikce, podle níž ke jmenování svěřenským správcem nedošlo. Došlo-li by k zániku svéprávnosti až později, funkce svěřenské správci zanikne dle § 1438. Jak již bylo řečeno výše, svěřenský správce musí při správě majetku **postupovat s péčí řádného hospodáře**, a proto musí být při výběru svěřenského správce

---

²⁰ Podle § 1411 jedná s péčí řádného hospodáře ten, kdo jedná s nezbytnou loajalitou a s potřebnými znalostmi a pečlivostí.

²¹ Plnou svéprávnost člověk nabývá dovršením 18 let věku. Před tímto okamžikem je možné svéprávnost nabýt pouze přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství.

pro konkrétní svěřenský fond brán ohled na vlastnosti osoby, byť zákon sám na ni neklade žádné požadavky vzhledem ke vzdělání či praxi, dokonce jím není ani omezen okruh možných svěřenských správců.

Svěřenským správcem může být jmenován **také sám zakladatel** svěřenského fondu **nebo obmyšlený**. Nastane-li tato situace, musí být jmenován ještě třetí správce, kterým je nezávislá osoba odlišná od zakladatele či obmyšleného a bez jakéhokoliv vztahu k nim. Tyto osoby pak musí podle § 1454 jednat společně, a to jak při tvorbě vůle, tak i při jejím projevu navenek.

Svěřenský fond může mít jednoho nebo **více svěřenských správců**. Jejich počet může být stanoven zakladatelem ve statutu svěřenského fondu, anebo nemusí být stanoven vůbec. V případě, že přesný počet není stanoven, může se kdykoliv měnit. Naopak, je-li počet svěřenských správců stanoven a jejich počet neodpovídá, je na soudu, aby dle potřeby na návrh svěřenské správece jmenoval. Společná vůle svěřenských správců je tvořena jejich společným rozhodnutím, pro které je rozhodující prostá většina hlasů, přičemž každý správce má jeden hlas. Ve statutu však může být počet hlasů připadajících na jednotlivé správce upraven jinak. Nikdy však nesmí nastat situace, že by rozhodující počet hlasů připadal svěřenskému správci, který by byl při svém rozhodování jakýmkoliv způsobem zainteresovaný. Na rozdíl od vůle může každý svěřenský správce jednat na účet fondu samostatně, avšak musí tak činit v souladu se společnou vůlí všech svěřenských správců.

Svěřenský správce je podle § 1455 odst. 1 **jmenován a odvoláván** zakladatelem svěřenského fondu. To neplatí, je-li statutem fondu stanoven pro jeho jmenování a odvolání jiný způsob či jsou stanoveny určité požadavky na osobu svěřenského správce. Pro **jmenování** správce nejsou zákonem stanovena žádná pravidla, to se proto řídí obecnými požadavky pro právní jednání. Podle § 599, nestanoví-li statut jinak, není nutná písemná forma. Dle názorů odborné veřejnosti je možné, aby bylo svěřenskému správci stanoveno funkční období, po jehož uplynutí jej bude nutné do funkce znovu jmenovat. **Odvolat** lze svěřenského správce pouze podepsaným písemným prohlášením, přičemž je možné využít technických prostředků. Svěřenský správce může být odvolán

z jakéhokoliv důvodu, ale i bez udání důvodu. Oprávnění jmenovat a odvolávat svěřenského správce nepřechází na právního nástupce zakladatele.²²

Není-li svěřenský správce jmenován, vzniká pravomoc **soudu** na návrh osoby, která má na tom právní zájem, jmenovat svěřenského správce. Touto osobou je především obmyšlený, zakladatel nebo jiné osoby s kontrolním oprávněním podle § 1463 odst. 1. Soud jmenuje svěřenského správce v případě, že ten není jmenován v přiměřené lhůtě, tedy tehdy, brání-li jeho nepřítomnost činnosti svěřenského fondu. V případě, že soud jmenuje svěřenského správce, má právo jej podle § 1441 také odvolat.

Podle § 1456 náleží svěřenskému správci tzv. **plná správa**. „*Svěřenský správce je tak povinen dbát rozmnožení a uplatnění majetku v zájmu obmyšleného (§ 1409)), tj. nemůže se spokojit s uchováním (hodnoty) majetku, ale musí usilovat o jeho růst. Se spravovaným majetkem přitom může činit vše, co je (podle názoru správce) nutné a užitečné (§ 1410).*“²³ Během své činnosti je svěřenský správce, jak již bylo několikrát výše řečeno, povinen postupovat s péčí řádného hospodáře. Na plnou správu se vztahují pravidla o obezřetných investicích upravených v ustanoveních § 1432 až § 1435. Plnou správu je možné omezit v rámci statutu svěřenského fondu.

Jmenování svěřenského správce má význam také pro **evidenci majetku** ve svěřenském fondu. Jako vlastník tohoto majetku je totiž uveden svěřenský správce s poznámkou „svěřenský správce“.

2.3 Obmyšlený

V ustanoveních § 1457 až § 1462 je věnována pozornost osobě obmyšleného, tedy osobě nebo okruhu osob, které je poskytováno plnění ze svěřenského fondu.

Cílem svěřenského fondu je poskytovat majetkovou výhodu buď konkrétní osobě, nebo může být cílem sledování obecného zájmu (soukromého i veřejného). Tato majetková výhoda může mít podobu **práva na čerpání plodů nebo užitků** ze svěřenského fondu nebo **práva vydání kmenového majetku**

---

²² ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1224

²³ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1226

fondy, a to buď jeho části během trvání svěřenského fondu, anebo celého po jeho zániku.

Způsobilost být obmyšleným má kdokoliv, koho za způsobilého považuje zakladatel fondu, který má právo jej jmenovat. Může se tedy jednat nejen o člověka, právnickou osobu, ale i osoby nenarozené nebo právnické osoby, které dosud nebyly založeny. Podle důvodové zprávy by měla být obmyšleným svěřenského fondu, který byl zřízen bezúplatně, pouze osoba, která je způsobilá v okamžiku vzniku svěřenského fondu dědit po zakladateli tohoto fondu. Ze zákona však taková podmínka přímo nevyplývá, a proto lze předpokládat, že v takovém případě obmyšleným může být i osoba, která způsobilá být dědicem není.

Jak již bylo naznačeno výše, obmyšlený má podle § 1457 odst. 3 právo na čerpání plodů nebo užitků z fondu nebo na majetek fondu, popř. na podíly na nich. Těmito hodnotami mohou být jakékoliv majetkové výhody, které lze vyjádřit penězi, včetně práva užívacího, práva požívacího, služebností nebo reálných břemen.²⁴ V případě, že dojde k zániku svěřenského fondu, může nastat situace, kdy osobou oprávněnou k vydání majetku svěřenského fondu nebude obmyšlený, ale zakladatel, anebo dokonce v případě jeho smrti nebo zániku stát. Volba obmyšleného pro tento případ může být statutem svěřena také svěřenskému správci. Právo na plnění může být jak podmíněčné, tak i bezpodmínečné, přičemž podmínka nesmí být v rozporu se zákonem nebo se přičít dobrým mravům.

Právo jmenovat obmyšleného připadá a priori **zakladateli** svěřenského fondu, který má možnost učinit tak ve statutu fondu. V tom může stanovit také posloupnost obmyšlených včetně pravidel, podle nichž se bude tato posloupnost řídit. Pokud zakladatel výslovně nevyloučí nebo neomezí ve statutu své právo jmenovat obmyšleného, může tak činit podle § 1458 odst. 1 i nadále osobně. Není-li obmyšlený jmenován zakladatelem, a to ať již z důvodu, že se tohoto práva ve statutu vzdal, nebo se jej nevzdal, avšak za svůj život jej nevyužil, jmenuje obmyšleného **svěřenský správce**. Jedná-li se o svěřenský fond, který byl zřízen za soukromým účelem, je svěřenský správce při svém výběru obmyšleného limitován okruhem osob stanoveným statutem fondu. Pokud okruh osob není stanoven nebo je-li stanoven neurčitě, potom svěřenský správce obmyšleného

---

²⁴ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1231

jmenovat nesmí, což může ve svém důsledku vést až ke zrušení svěřenského fondu soudem. Svěřenský správce může být pověřen jmenováním obmyšleného zakladatelem přímo ve statutu. Přitom může být omezen požadavky, které zakladatel na osobu obmyšleného klade, anebo jej může vybrat zcela na základě své vůle, avšak musí brát v úvahu účel svěřenského fondu. Svěřenský správce může být na základě statutu oprávněn přerozdělovat plnění obmyšleným, avšak pouze v tom případě, že ti jsou pevně stanoveni. Přestože tak zákon výslovně nestanoví, může být právo jmenovat obmyšleného, popř. mu určit plnění, ve statutu svěřeno i **třetí osobě**, popř. sboru osob.

Zakladatel, svěřenský správce, popř. třetí osoba jsou oprávněni kromě jmenování obmyšleného určovat mu také plnění. O určování plnění obmyšlenému však může rozhodovat osoba odlišná od osoby, která jej jmenovala. Při těchto činnostech se oprávněné osoby musí řídit statutem svěřenského fondu, který může jejich uvážení omezit, nebo naopak ponechat v co možná nejširší míře, přičemž jsou omezeni pouze účelem existence svěřenského fondu. Pro **rozhodování**, nestanoví-li statut něco jiného, není vyžadována žádná zvláštní forma. Při rozhodování je třeba brát zřetel na to, kdo je osobou, která rozhoduje. Je-li jím svěřenský správce, je ve své rozhodovací činnosti značně limitován. Jak již bylo výše několikrát zdůrazněno, má svěřenský správce povinnost postupovat při své činnosti s péčí řádného hospodáře, tzn., že musí postupovat čestně, věrně, prozíravě a pečlivě se zřetelem k účelu, jehož má být správou dosaženo.²⁵ Takto musí postupovat vždy vyjma těch případů, kdy je této povinnosti statutem výslovně zbaven. Tato jeho povinnost je požadována z důvodu garance zakladateli, resp. obmyšlenému, že majetek, který byl vyčleněn do svěřenského fondu, bude spravován řádně. Rozhodnutí může být kdykoliv **změněno** či **zrušeno**, avšak pouze tehdy, pokud je tato možnost přímo stanovena ve statutu fondu a pouze při splnění podmínek tam uvedených. Tyto podmínky jsou zcela na vůli zakladatele a musí být uvedeny vždy, když je dána možnost změny či zrušení rozhodnutí. Nebyly-li by dány, potom by toto ustanovení statutu bylo neurčité a jako k takovému by se k němu nepřihlíželo. Podle § 1458 odst. 2 **nesmí** osoba, která je oprávněna rozhodovat, **tak činit pro vlastní zisk**. Pod pojmem zisk se pak rozumí jakékoliv zvýhodnění rozhodující osoby, a to ať majetkové či

---

²⁵ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1236

nemajetkové, nebo přímé či nepřímé. Toto ustanovení lze pak analogicky použít i pro případy změny či zrušení rozhodnutí oprávněné osoby. Podle některých autorů však má zakladatel fondu právo, tento zákaz ve statutu fondu zrušit.²⁶

Podle § 1459 vzniká právo obmyšleného, aby mu bylo plněno ze svěřenského fondu, za podmínek stanovených statutem fondu. Z tohoto ustanovení vyplývá, že není nutné, aby okamžik jmenování obmyšleného byl zároveň okamžikem, ke kterému vzniká obmyšlenému právní nárok na plnění ze svěřenského fondu. Tento nárok může být totiž vázán kupříkladu na splnění určité podmínky. Teprve poté, co je tato podmínka splněna, vznikne obmyšlenému právo na plnění, se kterým již může sám disponovat, popř. které je exekvovatelné.

Ustanovení § 1460 se věnuje **vzniku práva na plnění a jeho trvání**. Je-li svěřenský fond zřízen za soukromým účelem, **vzniká právo** na plnění (právo na plody, užitky a výnosy a právo na kmenový majetek svěřenského fondu) obmyšlenému nejpozději sto let od okamžiku, kdy svěřenský fond vznikl. Toto ustanovení má kogentní charakter, a proto se nepřihlíží ani k tomu, je-li vznik tohoto práva vázán na dobu pozdější. **Zánik práva** obmyšleného na plnění ze svěřenského fondu (právo na plody, užitky a výnosy) nastává nejpozději sto let od okamžiku, kdy byl svěřenský fond zřízen. Pokud smysl plnění spočívá pouze v plnění z kmenového majetku fondu, bude dosaženo účelu plněním ze svěřenského fondu, a fond tak nejpozději po sto letech zanikne. Existuje zde však výjimka, kdy se tyto zásady neuplatní. Právo na podíl na kmenovém majetku může vzniknout obmyšlenému také po uplynutí sta let od okamžiku, kdy byl svěřenský fond zřízen, pokud tomuto obmyšlenému má vzniknout právo nejpozději v okamžiku, v němž došlo k zániku posledního práva na plnění (práva na plody nebo užitky), přičemž současníkovi zakladatele nebo zakladatelovu či současníkovi dítěti právo na plnění (právo na plody a užitky) může vzniknout také po uplynutí sta let a může trvat až do jeho smrti. Maximální doba trvání svěřenského fondu, který je založen za soukromým účelem, může být až do doby, než zemře poslední obmyšlený, který by byl buď zakladatelovým současníkem, nebo dítětem jeho či jeho současníka. Toto období může být představováno dobou sta let a dvou lidských životů.

---

²⁶ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1238

Ustanovení § 1461 upravuje **právo obmyšleného požadovat plnění** ze svěřenského fondu. Obmyšlený má právo požadovat plnění ve formě plodů nebo užitků ze svěřenského fondu, popř. jeho kmenový majetek, jestliže mu toto plnění náleží podle statutu fondu a žádá-li toto plnění za trvání fondu. Obmyšlený se tak dostává vůči svěřenskému správci do pozice věřitele. Zároveň existuje také právo obmyšleného požadovat po třetích osobách, aby ty jeho právo na plnění respektovaly, popř. je oprávněn požadovat, aby vydaly plnění, které je jimi protiprávně zadržováno. Tato oprávnění však vznikají obmyšlenému teprve spolu se vznikem práva. Obmyšlený má možnost se svého **práva na plnění vzdát**, avšak pouze s účinky pro futuro. Lze tak učinit pouze prohlášením ve formě veřejné listiny, tedy ve formě notářského zápisu. Jedná-li se o veřejně prospěšný svěřenský fond, pak tuto možnost obmyšlený nemá.

Ustanovení § 1462 upravuje **přechod práva na plnění** z obmyšleného na jiné osoby. V případě, že se obmyšlený vzdá svého práva na plnění v podobě práva na plody a užitky, tak toto právo přechází, neexistuje-li jiný obmyšlený, na kterého by toto právo na plody a užitky²⁷ mohlo přejít, na obmyšlené, kteří mají právo na majetek z fondu. Pokud se obmyšlený vzdá svého práva na majetek ve svěřenském fondu, pak by právo na plnění mělo přejít pouze na ty obmyšlené, kteří mají právo stejného druhu. Není-li jich, pak by mělo toto právo zůstat neobsazené. Právo na jednotlivá plnění by na obmyšlené mělo přecházet podle jejich podílů. Vše výše řečené platí pouze v případě, že statutem svěřenského fondu není stanoveno něco jiného.

2.4 Dohled nad správou svěřenského fondu

V ustanoveních § 1463 až § 1467 je věnována pozornost problematice dohledu nad správou svěřenského fondu. Tato ustanovení lze v zásadě považovat za kogentní.

Pod pojmem **dohled** se obecně rozumí zjišťování reálného stavu a srovnání se stavem, který lze považovat za ideální, a to především z hlediska účelnosti a zákonnosti, a následné působení vedoucí k tomu, aby se skutečný stav co nejvíce přiblížil stavu ideálnímu. Dohled může být vykonáván buď osobou,

---

²⁷ V první řadě by právo na plnění mělo přejít na obmyšleného, resp. obmyšlené, s nárokem na stejný druh plnění, poté na obmyšleného, resp. obmyšlené, s nárokem na plnění v podobě práva na plody a užitky, a teprve nakonec na obmyšlené, kteří mají nárok na majetek svěřenského fondu.

v jejímž zájmu je prováděn, anebo i někým jiným. V případě svěřenského fondu je nutné posuzovat soulad správy se zákony, statutem svěřenského fondu a konečně s posláním a účelem svěřenského fondu. Hlavním účelem dohledu nad správou svěřenského fondu je tedy předcházení ztrátám a dále pak korigování správce fondu v jeho činnosti, aby ta odpovídala zákonu, statutu a účelu fondu. Dohled má být soustavný s průběžným charakterem a může být vykonáván jako dohled vnitřní, tedy prováděný obmyšleným nebo zakladatelem, nebo vnější, který je ve smyslu § 1466 prováděn i soudem. Statut fondu může pověřit dohledem také jinou pověřenou osobu. V rámci dohledu je osoba, která jej vykonává, oprávněna mít přístup ke všem informacím²⁸, které jsou ve vztahu k dohledu relevantní. Osoba vykonávající dohled je za výkon dohledu odpovědná, přičemž se jedná o odpovědnost za zavinění, nikoliv pouze za následek. Osoba vykonávající dohled má oprávnění korigovat činnost osob, nad nimiž dohled vykonává, přijímat různá opatření (žádosti, příkazy) s cílem dosažení řádné správy, popř. povinnost na svěřenském správci určitou činnost vymáhat. V rámci dohledu je zakladatel oprávněn v případě neplnění povinností svěřenského správce odvolat. Pro výkon dohledu má zakladatel svěřenského fondu možnost zajistit za účelem pomoci vykonavateli dohledu odborníky, kteří mají, vzhledem ke složitosti otázek, jichž se dohled týká, specifické zkušenosti. Zakladatel může ve statutu podrobně stanovit určité úkoly a podmínky dohledu. Dále zde může uvést další osoby, které jsou oprávněny vykonávat dohled. Pověřená osoba musí s pověřením k výkonu dohledu souhlasit, provádí jej většinou za úplatu a musí postupovat s péčí řádného hospodáře. Možnost pověřit dohledem další osoby je vhodné využít především v případě veřejně prospěšného fondu a fondů, jejichž účelem je investování.

V ustanovení § 1464 je upraven předběžný **dohled pro budoucího obmyšleného**, jehož smyslem je zajištění dohledu pro případ, že obmyšlený není anebo není možné jej určit. V takovém případě je zakladatelem, resp. při zakladatelově nečinnosti na návrh svěřenského správce, popř. osoby mající na tom zájem, soudem ustanovena osoba vykonávající dohled za obmyšleného. Tato osoba nemusí splňovat žádné speciální požadavky, postačí, je-li svéprávná. Může jí být také právnická osoba.

---

²⁸ Jedná se především o účetní doklady, účetní knihy, smlouvy, soupisy majetku apod.

K tomu, aby byl dohled účinný, musí být zabezpečena spolupráce mezi svěřenským správcem a osobou pověřenou vykonávat dohled. Povinnost **součinnosti** je upravena v § 1465. V odst. 1 tohoto ustanovení je zakotvena povinnost svěřenského správce informovat osobu pověřenou dohledem o označení, účelu a době trvání svěřenského fondu, dále pak své jméno a adresu. Toto oznámení není třeba činit, pokud osoba pověřená dohledem tyto informace již zná. Na žádost osoby pověřené dohledem má svěřenský správce povinnost předložit inventář nebo vyúčtování a k nim jí poskytnout informace a vysvětlení. Pověřená osoba má přístup ke všem informacím s výjimkou těch, o nichž tak stanoví statut. Toto omezení má pak vliv na odpovědnost osoby, která je pověřena dohledem.

V ustanovení § 1466 je upravena vnější kontrola v podobě **dohledu nad svěřenským správcem soudem**. Existují tři prostředky ochrany. Jedná se o řízení na opatření proti svěřenskému správci, řízení na neplatnost svěřenského správce a řízení v zájmu svěřenského fondu.

V prvním případě je aktivně legitimován k podání žaloby soudu zakladatel, obmyšlený či třetí osoba, která však musí prokázat právní zájem, aby bylo soudem rozhodnuto. Soud může rozhodnout tak, že svěřenskému správci uloží povinnost nebo zákaz jednat, odvolat správce a jmenovat správce nového. Soud má také možnost, v případě, hrozí-li zájmům svěřenského fondu či jeho beneficentům bezprostřední nebezpečí anebo jiné prodlení, vydat předběžné opatření spočívající v uložení povinnosti svěřenskému správci ještě před jeho odvoláním.

Ve druhém případě jsou aktivně legitimovány stejné osoby jako v případě předchozím. Neplatnost právního jednání je dána v poškozování právních statků, které jsou pro svěřenský fond klíčové. Nemusí se přitom jednat pouze o jednání, které již způsobilo újmy, ale i o jednání, které újmou teprve hrozí. Za újmu pak lze považovat škodu materiální i nemateriální. Dospěje-li soud k závěru, že svěřenský správce svým jednáním dopustil poškození, je takové jednání považováno za jednání od počátku neplatné, a nemá tak žádné účinky. Aby bylo možné přičítat škodlivý následek svěřenskému správci, musí existovat příčinná souvislost mezi jeho jednáním a poškozením. Bylo-li již plněno mezi stranami, jedná se o bezdůvodné obohacení a strany mají povinnost takové plnění vrátit. Jestliže však osoba nabyla plnění v dobré víře, neměla by se na ni tato povinnost vztahovat. Dobrou víru je ale nutné prokázat.

V posledním případě jsou stejné osoby, jako v předchozích dvou případech oprávněny domáhat se, aby byly v případě nečinnosti svěřenského správce pověřeny zahájením či vedením řízení, které je v zájmu svěřenského fondu, namísto nebo jménem svěřenského správce.

V ustanovení § 1467 je upravena **solidární odpovědnost** svěřenského správce, zakladatele či obmyšleného, pokud tito úmyslně způsobí újmu svěřenskému fondu anebo zakladatelovu věřiteli. V případě, že k tomuto dojde, jsou tyto osoby povinny společně a nerozdílně újmu nahradit. Poškození může být způsobeno buď porušením smlouvy podle § 2913, nebo deliktním jednáním podle § 2916. Důležité je, aby mezi úmyslem a poškozením existovala příčinná souvislost. Byť to zákon výslovně neříká, je pro vznik odpovědnosti nezbytný vznik škody či újmy.

2.5 Změny svěřenského fondu

V ustanoveních § 1468 až § 1470 je upravena problematika změny svěřenského fondu.

Podle § 1468 je možné, aby majetek svěřenského fondu byl zvýšen v podobě **dodatečných příspěvků**, které lze vložit i po vzniku fondu, přičemž není nutné brát ohled na jeho účel. Tento příspěvek se ihned po jeho vkladu stává majetkem fondu a nadále podléhá jeho účelovému určení a také pravidlům pro správu, která jsou určena ve statutu svěřenského fondu. Podmínky přijetí však mohou být blíže upraveny statutem, v němž může být zakladatelem dán přispěvateli statut obmyšleného. Nejsou-li ve statutu tyto podmínky upraveny, je ke vkladu (libovolný druh majetku) oprávněná jakákoliv osoba. Příspěvek může být poskytnut, stejně jako při vyčlenění majetku při zakládání svěřenského fondu, buď smlouvou, nebo závětí. Přispěvatele není možné, nestanoví-li statut fondu něco jiného, považovat za zakladatele, avšak jistě jej lze považovat za osobu, která vykazuje právní zájem ve smyslu ustanovení § 1466 a § 1469.

Nastane-li situace, že dojde k natolik významné **změně okolností**, které byly známe nebo předvídané zakladatelem svěřenského fondu v okamžiku jeho zřizování, že je zapotřebí fond zrušit, rozhodne o zrušení na návrh osoby mající na tom právní zájem **soud**. Soud může svěřenský fond zrušit pouze v případě, že není možné dosáhnout účelu svěřenského fondu nebo je účel fondu dosažitelný jen obtížně. Soud je oprávněn zrušit jak svěřenské fondy soukromé, tak

i svěřenské fondy, které byly založeny za veřejným účelem. Ve druhém případě má však možnost původní účel fondu nahradit účelem původnímu podobným s tím, že odpovídajícím způsobem změni statut fondu. Přestože je v zákoně možnost změny účelu fondu, domnívají se někteří autoři²⁹, že by k této změně soud měl přistoupit vždy, existují-li pro to zákonné předpoklady. Podle § 1469 odst. 2 je soud oprávněn změnit statut fondu v případě, že to povede k dosažení účelu anebo to svěřenskému fondu lépe prospěje. Tato změna musí být v souladu úmyslem zakladatele, který měl v okamžiku zřízení fondu. Není však možné, aby soud upravoval podstatné části statutu, neboť tím by se dostal do rozporu s počáteční vůlí zakladatele svěřenského fondu. Byť to není zákonem výslovně řečeno, také úpravu statutu lze s ohledem na § 97 z. ř. s. provést pouze na návrh osoby, která má právní zájem.

Soud má povinnost vyžádat si před rozhodnutím ve věci uvedené v předchozím odstavci stanoviska zakladatele či zakladatelova právního nástupce, obmyšleného, svěřenského správce a osoby pověřené výkonem dohledu nad svěřenským fondem.

2.6 Zánik svěřenského fondu

V ustanoveních § 1471 až § 1474 je obsažena úprava zániku svěřenského fondu. Tato ustanovení se vztahují na všechny druhy svěřenských fondů. Ve velké většině případů jsou ustanovení tohoto pododdílu kogentního charakteru, i zde však existují výjimky, kdy je dána přednost statutu.

Při zániku svěřenského fondu lze rozlišovat tři fáze. A to ukončení správy fondu, vypořádání majetku fondu a konečně zánik fondu. **Důvody zániku** svěřenského fondu jsou čtyři a jsou zakotveny v § 1471. Jedná se o uplynutí doby, na níž byl svěřenský fond zřízen, dosažení účelu svěřenského fondu a o rozhodnutí soudu. V případě, že se jedná o svěřenský fond založený za soukromým účelem, je důvodem jeho zániku také vzdání se práva na plnění všech obmyšlených. U tří z nich předchází zániku fondu zánik správy, pouze v případě zrušení fondu soudem zánik správy jeho zrušení nepředchází.

Při zrušení svěřenského fondu je zapotřebí **vypořádat jeho majetek** podle § 1472. Vypořádání majetku svěřenského fondu provádí ještě před jeho zánikem

---

²⁹ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1274

svěřenský správce. Před vydáním majetku fondu je nutné provést inventarizaci a vyúčtování. Platí vyvratitelná právní domněnka, že osobou oprávněnou k tomu, aby jí byl vydán majetek fondu, je obmyšlený. Není-li obmyšleného, je majetek vrácen zpět zakladateli. Neexistuje-li ani zakladatel, stává se majetek svěřenského fondu majetkem státu. Je-li osob oprávněných k tomu, aby jim byl vydán majetek fondu, více, dostane každá z nich stejný díl, nestanoví-li statut fondu jinak. Dojde-li k situaci, že se objeví po vypořádání majetku nový obmyšlený, jedná se o bezdůvodné obohacení, a obmyšlený má právo na jeho vydání. Objeví-li se po vypořádání nový majetek, následuje osud vypořádaného majetku. V případě, že je majetek svěřenského fondu předlužený, mohou se osoby, kterým má být majetek vydán, vzdát práva na jeho vydání. Nelze se však vzdát pouze části práva, nýbrž pouze práva jako celku. Při zániku fondu přichází v úvahu zdanění zisků fondu.

V případě veřejného svěřenského fondu, u něhož nelze naplnit jeho účel, má svěřenský správce povinnost podat návrh soudu na vypořádání. Soud následně po získání stanoviska³⁰ dohledem pověřené osoby rozhodne buď o převedení majetku do jiného svěřenského fondu, nebo do právnické osoby, přičemž jejich účel musí být co možná nejbližší účelu rušeného svěřenského fondu. Při rozhodování by měl soud zvažovat potřebnost, vhodnost a jistotu poměrů svěřenského fondu nebo právnické osoby, která může nejlépe zaručit využití majetku.³¹ Svěřenský fond, popř. právnická povinnost, která má majetek nabýt, nemusí dát k převodu majetku ve svůj prospěch souhlas. Není-li možné o převodu majetku rozhodnout, použije se přiměřeně ustanovení § 1472, a majetek se tak stane majetkem státu.

2.7 Zvláštní úprava svěřenských fondů

Kromě obecné úpravy svěřenského fondu obsažené v občanském zákoníku lze v budoucnu očekávat dílčí úpravu také ve zvláštních zákonech, které budou obsahovat některé drobné odlišnosti od obecné úpravy. V dnešní době je jediným z těchto zvláštních zákonů zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech. Svěřenský fond, který bude zřízen jako investiční fond,

---

³⁰ Soud však není tímto stanoviskem vázán.

³¹ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-7478-546-7, str. 1286

bude stejně jako klasický investiční fond podléhat dohledu České národní banky. Cílem takového svěřenského fondu je shromažďování majetku za účelem společného investování. Tento fond je vhodný jak pro kvalifikované kolektivní investory, tak pro kolektivní investory z řad veřejnosti.

Fond kvalifikovaných investorů může mít podle § 95 odst. 1 písm. c) a § 101 zákona o investičních společnostech a investičních fondech formu svěřenského fondu. Část šestá Hlava I. Díl třetí tohoto zákona upravuje v ustanoveních § 148 až § 153 podrobněji odlišnost investičního fondu ve formě svěřenského fondu od obecné úpravy. Takovýto investiční fond je možné vytvořit pouze na základě smlouvy. Spolu s touto povinností je nutné také to, aby i ostatní právní jednání, která se týkají zřízení svěřenského fondu, měla písemnou formu. Měl-li by být fond zřízen na základě jiného právního jednání, pak je toto jednání absolutně neplatné. Soud má povinnost k této neplatnosti přihlídnout i bez návrhu. Svěřenský fond není možné zřídit vyčleněním majetku z fondu kolektivního investování. Takto zřízený investiční fond může mít více zakladatelů, kteří se na rozhodování fondu podílejí společně po vzájemné dohodě, neplyne-li ze smlouvy, že je za ně oprávněn sám jednat jeden z nich či dochází k rozhodování jiným způsobem. Svěřenského správce má investiční fond pouze jednoho. Může jím být osoba, která může být obhospodařovatelem. Funkci svěřenského správce může vykonávat investiční společnost, a to nejenom v těch případech, kdy je svěřenským fondem investiční fond. Dohled nad správou investičního fondu vykonává obhospodařovatel.

3 Zdaňování svěřenského fondu

Spolu s rekodifikací soukromého práva došlo v rámci českého daňového práva k reakci na nově vzniklé instituty (např. svěřenský fond) a terminologické změny (např. bezúplatný příjem) ve formě zohlednění těchto změn v daňových právních předpisech. Jednou ze změn, která byla takto v daňových předpisech zohledněna, byl vznik institutu svěřenského fondu. Při stanovení vhodného daňového režimu svěřenského fondu musela být zohledněna skutečnost, že svěřenský fond může být založen za různým účelem a zdanění by tedy nemělo negativně ovlivňovat vznik a rozvoj fondu, avšak na druhou stranu by neměl ani umožňovat vznik daňových úniků. I přestože nemá svěřenský fond podle českého práva právní subjektivitu, je mu daňová subjektivita přiznána a pro potřeby zdaňování se na něj hledí jako na právnickou osobu.

Zdaňování svěřenské fondu je upraveno v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v zákonném opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, v zákoně č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty a v zákoně č. 280/2009 Sb., daňovém řádu.

3.1 Daň z příjmů

Zdaňování příjmů svěřenského fondu je upraveno zákonem č. **586/1992 Sb., o daních z příjmů**. Obecně platí, že vyčlenění majetku do svěřenského fondu nepodléhá dani z příjmů, zisky z hospodaření s jeho majetkem však této dani podléhají, a jsou tedy zdaněny **sazbou 19 %** a plnění ze svěřenského fondu se daní podle typu osoby obmyšleného.

V případě, že jsou poplatníkem daně z příjmů právnických osob ve smyslu § 17 odst. 1 písm. g) **zahraniční obdoby českého svěřenského fondu**, je na tyto použita česká daňová úprava, avšak pouze v případě, že není výslovně stanoveno, že poplatníkem daně jsou pouze svěřenské fondy podle českého občanského zákoníku ve smyslu § 17 odst. 1 písm. f). Tyto zahraniční jednotky musí splňovat určité předpoklady srovnatelnosti jak z hlediska soukromoprávního, tak i daňového. Ty jsou následující:

- vyčlenění zakladatelova majetku do zahraniční jednotky takovým způsobem, že ten je následně svěřen správci k určitému účelu buď smlouvou, anebo pořízením pro případ smrti,
- správce majetek dané jednotky drží, spravuje, zároveň vykonává vlastnická práva k tomuto majetku a to vlastním jménem a na účet jednotky a konečně této zahraniční jednotce vede účetnictví,
- majetek dané zahraniční jednotky není vlastnictvím zakladatele, beneficenta ani správce,
- daná zahraniční jednotka nemá právní subjektivitu,
- jednotka je považována za poplatníka daně, která je obdobná dani z příjmů právnických osob v ČR, také podle práva státu, jehož je daná jednotka rezidentem a příjmy jednotky nejsou podle tohoto práva přičítány jiným osobám,
- zisk této jednotky, jakož i výplata beneficentovi jsou zdanitelnými příjmy také podle právní úpravy státu, jehož je daná jednotka rezidentem.

Povinnost prokázat splnění výše uvedených předpokladů leží pokaždé na poplatníkovi. Jako důkazní prostředek lze použít především potvrzení o daňové rezidenci dané jednotky, případně jiné potvrzení zahraničního správce daně prokazující, že zahraniční jednotka je považována podle práva státu, jehož je rezidentem, za poplatníka daně, obdobné české dani z příjmů právnických osob.³²

Dále bude popsán přístup ke zdaňování v jednotlivých situacích, které souvisejí s existencí a činností svěřenského fondu.

Vyčlenění majetku do svěřenského fondu

Podle § 21f odst. 1 se na vyčlenění majetku do svěřenského fondu a na jeho zvýšení buď smlouvou, anebo pořízením pro případ smrti hledí jako by se jednalo o vklad do obchodní korporace. Nelze je tedy považovat za příjem obmyšleného, ke kterému dochází teprve tehdy, kdy dochází ke skutečnému

---

³² FOLWARCZNY, Zenon. Zápis z koordinačních výborů č. 421. Výklad pojmu svěřenský fond ve vztahu k zahraničním srovnatelným jednotkám Účetní-portál.cz [online], 2014, [cit. 2014-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.ucetni-portal.cz/vyklad-pojmu-sverensky-fond-ve-vztahu-k-zahranicnim-srovnatelnym-jednotkam-519-v.html>

navýšení jejich majetku, tedy v okamžiku plnění obmyšlenému ze svěřenského fondu. Z těchto důvodů tak vyčlenění a zvýšení majetku fondu není zdaněno. Z tohoto pravidla však existuje výjimka, která spočívá ve vyčlenění nemovité věci do majetku svěřenského fondu. Takovéto vyčlenění majetku potom podléhá dani z nabytí nemovitých věcí ve výši 4 % základu daně³³.

Příjem svěřenského fondu

Příjem svěřenského fondu je, jak již bylo výše naznačeno, daněn jako příjem právnické osoby sazbou 19 %. Za základ daně z příjmů slouží upravený výsledek hospodaření získaný z účetnictví, které svěřenský fond vede.

Příjmy **základního investičního fondu** jsou podle § 21 odst. 2 zdaněny sazbou ve výši 5 %. Dříve byly touto sazbou zdaněny příjmy investičních fondů ve formě svěřenských fondů. Nová úprava však v ustanovení § 17b poskytuje taxativní výčet institutů, které lze považovat za základní investiční fond, mezi nimiž se varianta se svěřenským fondem již dále nevyskytuje. To značně znevýhodňuje možnost využití svěřenského fondu jako investičního fondu podle zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, neboť je zdaňován jako právnická osoba sazbou ve výši 19 %.

Výplata majetku obmyšlenému

Je-li ze svěřenského fondu vypláceno obmyšlenému takové plnění, které má charakter části nebo celého v okamžiku založení fondu vloženého majetku, potom se jedná o příjem, který lze považovat za obdobný, jakým je příjem z daru nebo dědictví. Dědictví a darování je přitom od roku 2014, kdy došlo k zahrnutí daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů, podle § 4a písm. a) jako bezúplatný příjem od daně z příjmů osvobozeno. **Bezúplatný příjem obmyšleného z takového majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn pořizováním pro případ smrti, nebo kterým byl majetek fondu pořizováním pro případ smrti zvýšen, je podle § 4a písm. b) od daně z příjmů fyzických osob osvobozen.** Za neurčitý lze v tomto ustanovení považovat pojem „majetek“, u něhož není zřejmé, o jaký majetek se jedná. Může se jednat buď o majetek,

---

³³ Základ daně z nabytí nemovitých věcí je tvořen tzv. nabývací hodnotou poníženu o uznatelný výdaj. Nabývací hodnota se stanoví jako vyšší ze srovnávací daňové hodnoty a sjednané ceny. Srovnávací daňová hodnota je tvořena buď 75 % srovnávací hodnoty, anebo 75 % zjištěné ceny.

který je obmyšleným získán bezúplatným nabytím samotného majetku, nebo o příjem, který je tímto majetkem generován (např. nájemné, úroky z dluhopisů apod.). V případě, že se jedná o individuálně určené věci, jsou snadno identifikovatelné. Jedná-li se ale o věci určené druhově (např. peníze), je vhodné držet je ve svěřenském fondu odděleně (např. na samostatném bankovním účtu), aby bylo zřejmé, že právě tato konkrétní druhově určená věc byla do svěřenského fondu vyčleněna nebo jí byl zvýšen majetek fondu podle výše popsaného ustanovení zákona, a že právě bezúplatné příjmy obmyšleného z této věci jsou od daně osvobozeny³⁴. Od daně by měly být osvobozeny i takové bezúplatné příjmy obmyšleného, které již nebudou mít podobu, v níž byly do svěřenského fondu vyčleněny, popř. takovou, v níž byl zvýšen majetek svěřenského fondu, ale budou přeměněny na jinou majetkovou hodnotu (např. nakoupené akcie, splacená jistina dluhopisu či pohledávky apod.), ovšem budou muset být obmyšlenému vydány ve stejné hodnotě (např. bez zisků plynoucích z akcií), kterou měl původní majetek. Od 1. ledna 2015 je **od daně z příjmů fyzických osob podle § 4a písm. m) osvobozen** také bezúplatný příjem v případě, že se jedná o bezúročnou zápůjčku, výpůjčku či výprosu, kdy mezi poskytovatelem plnění a jeho příjemcem existuje blízký vztah, přičemž se může jednat o příjem obmyšleného z majetku vyčleněného do svěřenského fondu jím samým, jeho příbuzným v pokolení přímém anebo osobou, s níž obmyšlený žil ve společně hospodařící domácnosti po dobu alespoň jednoho roku.³⁵

Je-li obmyšleným právnická osoba, je bezúplatný příjem z takového majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn pořízením pro případ smrti nebo kterým byl majetek fondu pořízením pro případ smrti zvýšen, podle § 19b odst. 2 písm. a) **od daně z příjmů právnických osob osvobozen**.

Pokud nejde o příjmy podle § 6 až § 9 (příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti a příjmy z kapitálového majetku), jsou příjmy, při nichž

---

³⁴ Bankovní účet je osvobozen od daně pouze do výše zůstatku, který na něm byl v době vyčlenění, resp. zvýšení majetku svěřenského fondu.

³⁵ **KULÍNSKÝ, René; NESROVNAL, Jiří; HORNOCHOVÁ; Simona.** Zápis z koordinačních výborů č. 415. Výklad některých základních ustanovení zákona o daních z příjmů a zákona o dani z nabytí nemovitých věcí s ohledem na daňový režim svěřenských fondů. Účetní-portál.cz [online], 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: http://www.ucetni-portal.cz/stahnout/415-18-12-13_2548.doc

dochází ke zvýšení majetku považovány za **ostatní příjmy**. V demonstrativním výčtu jsou jako ostatní příjmy jmenovány také příjmy obmyšleného (nejedná se o osobu blízkou) ze svěřenského fondu. Tyto příjmy jsou pak daněny **sazbou 15 %**, přičemž až do výše 30 000 Kč za zdaňovací období jsou zmíněné příjmy od daně z příjmů fyzických osob osvobozeny. Splňují-li ostatní příjmy **podmínky stanovené v § 10 odst. 3**, jsou **osvobozeny od daně**.

Podmínky, které jsou stanoveny v § 10 odst. 3 písm. c), jsou splněny tehdy, pokud jde o bezúplatný příjem obmyšleného z jeho majetku, který jím byl vyčleněn do svěřenského fondu či kterým byl zvýšen majetek svěřenského fondu, anebo z majetku, který byl vyčleněn do svěřenského fondu nebo kterým byl majetek svěřenského fondu zvýšen a bylo tak učiněno osobou, která je buď

- příbuzným v linii přímé, resp. v linii vedlejší (sourozenec, strýc, teta, synovec, neteř, manžel, manžel dítěte, manželovo dítě, manželův rodič či manžel rodičů),
- osobou, s níž obmyšlený žil bezprostředně před nabytím bezúplatného plnění minimálně po dobu jednoho roku ve společně hospodařící domácnosti, přičemž pečoval z tohoto důvodu o domácnost nebo byl odkázán výživou na osobu obmyšleného.

Osvobozeny jsou také bezúplatně příležitostně nabyté příjmy, nepřevyšující jejich úhrn za zdaňovací období od stejného poplatníka 15 000 Kč.

Jak již bylo uvedeno v úvodu kapitoly, svěřenský fond postrádá právní subjektivitu, pro účely zákona o daních z příjmů je však podle § 17 odst. 1 písm. f) považován za **poplatníka daně z příjmů právnických osob**. Stejná práva a povinnosti jako daňový subjekt má podle § 20 odst. 3 daňového řádu také svěřenský správce.

Při plnění ze svěřenského fondu se pro účely daně z příjmů podle § 21c odst. 1 plní nejprve ze zisku fondu a teprve potom z jeho ostatního majetku. Podle § 36 odst. 2 písm. a) je plnění ze zisku svěřenského fondu pro poplatníky, kterými jsou fyzické a právnické osoby, daněno srážkovou daní ve výši 15 %. Právo obmyšleného na plnění ze svěřenského fondu vzniká na základě podmínek, které jsou stanoveny statutem fondu, a obmyšlenému v takovém případě vzniká za svěřenským fondem pohledávka. Neboť jsou zákonné požadavky na obsah statutu takřka minimální, záleží ve velké míře na zakladatelově vůli, jaké podmínky pro plnění obmyšlenému nastaví. Z tohoto

důvodu se musí pro potřeby zdanění plnění z majetku a ze zisku fondu přihlídnout vždy ke konkrétní situaci, o níž se jedná.

Výplata zisku obmyšlenému

Jedním z druhů příjmů podléhajících dani z příjmů jsou **kapitálové příjmy**. Podle § 8 odst. 1 písm. i) patří mezi kapitálové příjmy spolu s dalšími příjmy nespadaajícími pod příjmy ze závislé činnosti nebo příjmy ze samostatné činnosti také plnění ze zisku, kterého dosáhl svěřenský fond během své činnosti. Kapitálové příjmy fyzické osoby jsou daněny **srážkovou daní ve výši 15 %**. Na rozdíl od plnění obmyšlenému z majetku svěřenského fondu není možné plnění obmyšlenému ze zisku svěřenského fondu od daně osvobodit.

Je-li podle § 22 odst. 1 písm. g) poplatník daňovým nerezidentem podle § 2 odst. 3 (fyzické osoby) a § 17 odst. 4 (právnícké osoby), jsou za příjmy ze zdrojů na území České republiky považovány příjmy úhrad od poplatníků, kteří jsou daňovými rezidenty uvedenými v § 2 odst. 2 (fyzické osoby) a § 17 odst. 4 (právnícké osoby) a od stálých provozoven těchto poplatníků. Za tyto příjmy jsou považovány kromě jiných také plnění ze zisku svěřenského fondu a příjmy ze svěřenského fondu.

Držba majetku svěřenským fondem

Samotné držení majetku fondem nemůže podléhat dani. Existuje zde však výjimka, která se týká držení nemovitých věcí svěřenským fondem, neboť ta je daněna daní z nemovitých věcí, a motorová vozidla podléhající silniční dani.

Zánik svěřenského fondu

V případě zániku svěřenského fondu je postup zdaňování analogický s případem zdaňování plnění ze svěřenského fondu obmyšlenému.

Zajištění daně

Svěřenský fond je podle § 38c odst. 1 považován v případě plnění obmyšlenému za plátce daně. Má tedy povinnost odvést správci daně daň či zálohu na daň anebo úhradu na zajištění daně. Toto platí i v případě, že by svěřenský fond měl zaměstnance, kteří by vykonávali závislou činnost. Také v tomto případě by byl svěřenský fond povinen daň ze závislé činnosti odvést

a provést s tím související povinnosti. Svěřenskému fondu dále vzniká povinnost zajištění daně podle § 38e.

Výplata odměny svěřenskému správci

Svěřenský fond může být založen za různým účelem. Může se jednat o účel podnikatelský, investiční anebo, jak je tomu často v zahraničí, jím může být také správa rodinného majetku. Svěřenskému správci náleží za správu fondu odměna. Povaha jeho činnosti má různý charakter, přičemž se může jednat o činnost samostatnou, která je prováděna soustavně živnostenským nebo jiným způsobem za účelem dosažení zisku, nebo příležitostné činnosti, jejímž hlavním účelem není dosažení zisku. Je proto logické zdaňovat příjem svěřenského správce buď jako příjem ze samostatné činnosti, anebo jako ostatní příjem. Přestože zákon dříve tyto rozdíly nezohledňoval, nově je již zohledňuje, a proto je odměna vyplácená svěřenskému správci zdaňována buď **podle § 7 odst. 1 písm. c) jako příjem ze samostatné činnosti**, nebo **podle § 10 odst. 1 jako ostatní příjmy**.

Nakládání s majetkem svěřenského fondu

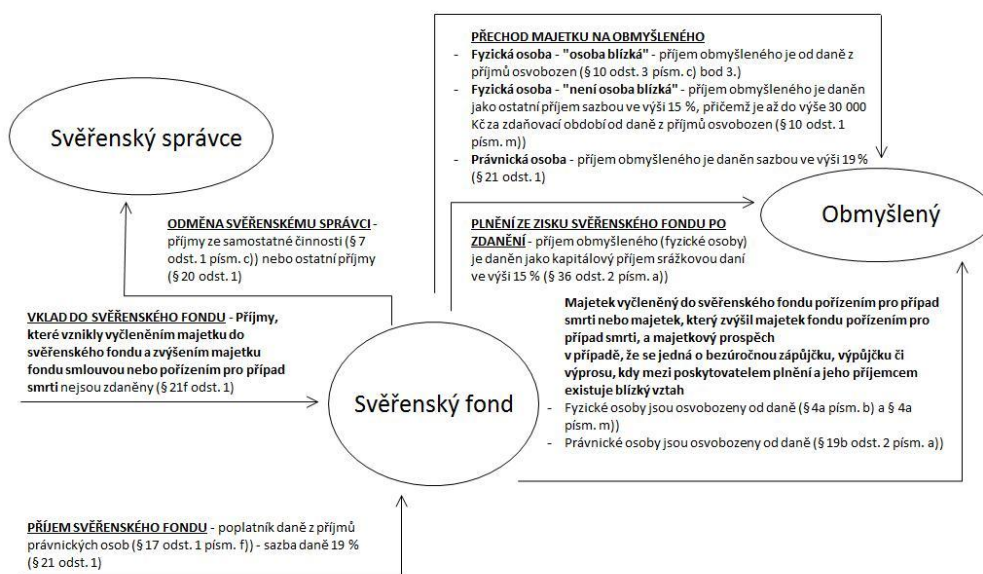
Svěřenský fond je podle § 1 odst. 2 písm. i) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, považován za účetní jednotku ve smyslu tohoto zákona. Svěřenský fond má tedy povinnost vést účetnictví, a to bez ohledu na účel, za nímž byl zřízen. Jsou-li splněna kritéria shodná s kritérii platícími pro akciové společnosti, podléhá účetní závěrka svěřenského fondu podle § 20 odst. 1 písm. e) zákona o účetnictví, schválení auditorem. Vedení účetnictví má posléze, jak již bylo zmíněno výše, využití při stanovení základu daně z příjmů.

Odepisování majetku svěřenského fondu

Svěřenský fond je podle § 28 **odpisovatelem**, a to tehdy, je-li jeho součástí hmotný majetek. Svěřenský fond tedy uplatňuje daňové odpisy.

Pro přehlednost je celá problematika zdaňování svěřenského fondu daněmi z příjmů fyzických a právnických osob zobrazena na přehledném schématu (Obrázek č. 1).

Obrázek č. 1: Zdaňování svěřenského fondu podle zákona o daních z příjmů

Zdroj: Vlastní zpracování, 2015

3.2 Daň z nabytí nemovitých věcí

Zdaňování nabytí nemovitých věcí je upraveno zákonným opatřením senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí.

Dojde-li podle § 1 odst. 2 k nabytí vlastnického práva k nemovité věci do svěřenského fondu, anebo z něj, je na něj nahlíženo jako na nabyvatele nebo převodce vlastnického práva k této nemovité věci, a je tedy považován za poplatníka daně z nabytí nemovitých věcí.

Podle § 3 písm. a) je pro účely zdanění považováno za nabytí vlastnického práva k nemovité věci také vyčlenění či nabytí nemovité věci do majetku svěřenského fondu. Podle § 32 je nutné, aby daňové přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí bylo podáno nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byl proveden vklad správy svěřenského fondu do katastru nemovitostí. Příloha daňového přiznání je podle § 34 buď listinou, na jejímž základě došlo k zápisu vlastnického práva, práva stavby či správy svěřenského fondu do katastru nemovitostí, přičemž u ní musí být přiloženo vyrozumění katastrálního úřadu o provedeném vkladu do katastru nemovitostí. Pokud je tato nemovitá věc evidována v katastru nemovitostí, nebo písemností, na jejichž základě dochází k potvrzení nebo osvědčení vlastnického

práva k nemovité věci, pokud není tato nemovitá věc evidována v katastru nemovitostí.

Sazba daně z nabytí nemovitých věcí je v současné době stanovena ve výši 4 % ze základu daně. Základ daně z nabytí nemovitých věcí je tvořen tzv. nabývací hodnotou poníženou o uznatelný výdaj. Nabývací hodnota se stanoví jako vyšší ze srovnávací daňové hodnoty a sjednané ceny. Srovnávací daňová hodnota je tvořena buď 75 % srovnávací hodnoty, anebo 75 % zjištěné ceny.

3.3 Daň z nemovitých věcí

Zdaňování nemovitých věcí se řídí zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

Podle § 3 tohoto zákona je za poplatníka daně z pozemků považován mimo jiné také svěřenský fond, jedná-li o pozemek v majetku tohoto fondu. Za poplatníka daně ze staveb a jednotek je považován mimo jiné také svěřenský fond, jedná-li se o stavbu nebo jednotku v majetku tohoto fondu.

3.4 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Pro potřeby tohoto zákona se na svěřenský fond, jenž je účetní jednotkou, nahlíží jako by byl právnickou osobou.

Daňový doklad vystavený svěřenským fondem by měl označovat jak označení svěřenského fondu, tak označení svěřenského správce.

4 Způsob zdaňování trustů v zahraničí

V této kapitole bude popsán způsob zdaňování trustů ve vybraných státech. Pozornost bude věnována státům, u nichž se podmínky a způsoby zdaňování trustů liší, přičemž s ohledem na jejich velké množství byl vybrán pouze jejich dílčí vzorek čítající tři evropské státy. Při volbě těchto států byl zohledněn fakt, zda tento stát ratifikoval **Haagskou konvenci o právu uplatnitelném na trusty a jejich uznávání** z roku 1985, která v sobě zahrnuje právní rámec pro možnost uznávání trustů (inter vivos nebo mortis causa) i v těch zemích, v nichž by žádný podobný institut jinak neexistoval, či ji neratifikoval. V případě, že k ratifikaci došlo, byla zohledněna skutečnost, kdy se tak stalo. Skutečnost, zda Konvence byla či nebyla přijata, popřípadě kdy se tak stalo, má vliv na úroveň a propracovanost zdaňování trustů v konkrétním státě. Těmito vybranými státy jsou

- **Spojené království Velké Británie a Severního Irska** jako reprezentant anglosaského právního systému s několika staletí trvající praxí s institutem trustů,
- **Francie**, která byť Haagskou konvenci přijala, tak ji dosud neratifikovala,
- **Itálie**, která podepsala Haagskou konvenci v roce 1990.

V úvodu každé části bude vždy stručně popsána právní úprava trustu v dané zemi a následně již podrobněji rozebrán způsob zdaňování trustu v tom kterém státu. Tam, stejně jako v případě právní úpravy v České republice, budou zachyceny situace, ve kterých může ke zdanění trustu docházet. Jde především o

- vyčlenění majetku do trustu,
- příjem trustu,
- výplatu majetku beneficiantovi,
- výplatu zisku beneficiantovi,
- držbu majetku trustem,
- zánik trustu a
- výplatu odměny správci trustu.

4.1 Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

Institut trustu má svůj původ v anglosaském právním systému.³⁶ Vzhledem k tomu lze Velkou Británii označit jako jednoho z nejvýznamnějších představitelů této právní kultury, je její tradice i zde dosti dlouhá.

Velký význam pro existenci trustu a jeho správné fungování má vedle odlišností anglosaského práva od práva kontinentálního anglosaské pojetí vlastnického práva. To totiž rozlišuje mezi osobou, která vlastní majetek v rámci common law³⁷ a osobou s právem k užívání daného majetku dle práva equity.³⁸ Dochází tedy k odlišení právního titulu k vlastnictví a tzv. spravedlivým titulem k vlastnictví. Důležité je, že každý z těchto titulů může být přiznán odlišné osobě. Správce trustu je tak z tohoto pohledu vlastníkem dle common law (má právo pouze majetek v trustu spravovat) a beneficiet pak vlastníkem podle equity (má právo na zisky z tohoto vlastnictví).

Právní úprava trustů je ve Velké Británii obsažena v **několika zákonech**. Za nejstarší lze považovat **Wills Act z roku 1837**. Ten upravuje dispozici s movitým a nemovitým majetkem zahrnutým v dědictví osobou, která tak činí na základě přímého vlastnického titulu, nebo osobou beneficianta. Jedná-li se o pozůstalostní trust, musí být tento zřízen písemnou formou s podpisem zůstavitele či jeho zástupce za přítomnosti dvou svědků. Dalším důležitým zákonem zabývajícím se pravidly pro jmenování veřejných správců trustu a jeho správou je **Public Trustee Act z roku 1906**. Tento zákon byl rozšířen **Trustee Act z roku 1925**, a ten před 15 lety **Trustee Act z roku 2000**. Dalším zákonem upravující povinnost písemné formy trustu v případě, že součástí jeho majetku je nemovitost, je **Law of Property Act z roku 1925**. V roce 1925 byl vydán ještě jeden zákon, **Administration of Estates Act**, který mimo jiné upravuje prodej trustu v případě, kdy není zemřelým zanechána poslední vůle. V roce 1958 byla zvýšena pravomoc soudu ke změně trustu ve prospěch beneficietů zákonem **Variation of Trust Act**. **Trustee Delegation Act z roku 1999** pak umožňuje

---

³⁶ Anglosaské právo sestává z common law a equity.

³⁷ Jedná se o tzv. obecné právo, které je tvořeno soudními precedenty, rozhodnutími soudů a tribunálů (Marbury vs. Madison, 1803)

³⁸ Jedná se o tzv. spravedlnostní právo, které bylo utvářeno králem, popř. kancléřem a které je založeno na právní tradici a zvycích.

správci delegovat pravomoci na jiného správce, a to v tom případě, je-li to v zájmu beneficenta. Nejnovějším zákonem upravujícím problematiku trustů je **Trusts (Capital and Income) Act z roku 2013**. Tento zákon upravuje pravidla, která se týkají kapitálu a příjmy trustu.

V rámci jednotlivých daňových zákonů jsou problematice zdaňování trustů věnována speciální ustanovení. Lze říci, že trusty jsou do jisté míry zdaňovány podobně, jako je tomu v případě jednotlivců, až na tu výjimku, že pro ně existují zvláštní sazby daně. Rozdíly ve zdaňování mohou být patrné také v případě různých druhů trustů, kterých je pro potřeby daňových zákonů rozlišováno velké množství. V této kapitole bude věnována pozornost způsobu zdaňování dvou hlavních typů, kterými jsou discretionary trust a fixed interest trust³⁹. Rozlišení na trusty odvolatelné či neodvolatelné nemá na zdaňování trustů ve Velké Británii žádný vliv.

4.1.1 Zdaňování trustů ve Velké Británii

Stejně jako v České republice mají také trusty ve Velké Británii vlastní **daňovou subjektivitu**. Správce trustu má většinou povinnost plnit daňové povinnosti. Může se jednat např. o povinnost odvádět daně, podávat daňová přiznání apod. Míra odpovědnosti správců trustů je přímo odvislá od typu jimi spravovaných trustů.

V případě, že v okamžiku založení trustu je očekávána tvorba zisku či kapitálových zisků z prodeje jeho majetku anebo i v okamžiku, kdy trust již po určitou dobu trvá a začne generovat zdanitelné zisky, má správce trustu povinnost skutečnost, že takový trust existuje, nahlásit daňovým orgánům. V průběhu trvání trustu je zapotřebí hlásit změny, které s ním souvisí (např. zvýšení majetku trustu, změna správce trustu, negenerování zdanitelného zisku, ukončení trustu apod.).

Trusty jsou ve Velké Británii zdaňovány **daní z příjmů, daní dědickou a daní z kapitálových výnosů**.

Převedení majetku do trustu je zdaňováno podle toho, kdy dojde k založení trustu, jaká je hodnota převedeného majetku a skutečnosti, zda

---

³⁹ Discretionary trust je trust, jehož beneficent nebo nárok beneficenta není stanoven pevně, ale je stanoven v zakladatelském dokumentu zakladatelem. Fixed interest trust je takový trust, v němž mají jeho beneficenti pevně stanovený nárok vzhledem k jeho majetku.

k vyčlenění majetku dojde za života zakladatele nebo až po jeho smrti. Převedení majetku do trustu podléhá **dani z kapitálových výnosů nebo dani dědické**. Daně se platí pouze z té hodnoty, která přesahuje nezdanitelné minimum, které v případě daně z kapitálových výnosů činí £ 5 500 a v případě daně dědické činí £ 325 000. Plátcem daně z kapitálových výnosů je zakladatel či osoba převádějící majetek do trustu. Základem daně je tzv. zvýšená hodnota majetku, která je tvořena rozdílem mezi hodnotou nabývaného majetku a hodnotou majetku trustu ke dni převodu. Částka nezdanitelného minima je v případě založení více trustů zakladatelem dělena mezi počet těchto založených trustů. Daňovou povinnost je možné odložit, požádá-li o to převodce. Dojde-li k jejímu odložení, bude zaplácena v okamžiku prodeje, popř. převodu majetku, který podléhá dani. Tato daň poté bude zaplácena správcem trustu anebo beneficentem⁴⁰. V případě, že k vyčlenění majetku do trustu dojde v případě smrti jeho zakladatele, tak povinnost zaplatit daň z kapitálových výnosů neexistuje. V případě, kdy je vyčlenění zdaňováno daní dědickou, docházelo až do roku 2006 k rozlišování mezi discretionary a fixed interest trust. Nyní již rozdíl mezi nimi není, avšak je nutné zohledňovat rozdílný režim zdanění pro trusty vzniklé před 22. březnem 2006⁴¹ a trusty vzniklé po tomto datu. Je-li převod proveden ještě za života převoditele, je hodnota, která přesáhne nezdanitelné minimum, daněna polovinou sazby, která je stanovena pro převod pro případ smrti. Tato polovina činí 20 %. V případě, že k převodu dojde teprve až po smrti převoditele, bude hodnota převáděného majetku podléhat již standardní sazbě.

Příjem trustu je daněn daní z příjmů, přičemž způsob jeho zdanění je odvislý od typu trustu a druhu daného příjmu. V případě zdaňování příjmu trustu je zapotřebí rozlišovat, zda jsou daněny příjmy discretionary trust nebo fixed interest trust. **V prvním případě** je za plátce daně považován správce trustu. Sazba daně je v tomto případě diferencovaná na základě druhu a výše příjmů trustu, přičemž prvních £ 1 000 podléhá základní sazbě daně. Pokud zakladatel trustu zřídí více než jeden trust, je limit umožňující použití základní sazby daně dělen počtem těchto trustů. V případě, že je založeno více než 5 trustů, je tento limit u každého z nich £ 200. Jedná-li se o příjmy z dividend, použije se sazba ve výši

---

⁴⁰ Odložení daňové povinnosti je však poměrně komplikované a pravidla pro různé druhy majetku jsou různá.

⁴¹ Fixed interest trusty, k jejichž vzniku došlo před 22. červnem 2006, jsou podle zákona považovány za vyjmutý převod

10 % pro příjmy do výše stanoveného limitu a 37,5 % pro příjmy nad tento limit, naopak v případě ostatních druhů příjmů (příjmy z podnikání, příjmy z nájemného apod.) bude uplatněna daňová sazba ve výši 20 % pro příjmy do daného limitu a 45 % pro příjmy nad tento limit. **Ve druhém případě** je za zaplacení daně z příjmů odpovědný správce trustu, který má možnost převést tuto povinnost na beneficianta, a to bez ohledu na to, zda jemu již bylo ze zisku plněno. Sazba daně z příjmů je pro zisky z dividend stanovena ve výši 10 % a v případě ostatních příjmů ve výši 20 %.

Výplata majetku beneficiantovi je předmětem daně z kapitálových výnosů a daně dědické. Povinnost daň odvést náleží správci trustu. V případě, že bude docházet ke zdanění daní dědickou, bude zdanění záviset na tom, zda je majetek vyňat z majetku trustu před uplynutím desetiletého výročí, anebo až po něm. Nezdánitelné minimum u obou daní je nastaveno stejně jako ve výše uvedeném případě.

Výplata zisku beneficiantovi je v okamžiku, kdy dochází k převodu zisků na beneficianty, považována za zdaněnou sazbou 45 %. V případě discretionary trustu má beneficiant právo na vrácení té části daně, o kterou je míra jeho zdanění nižší⁴² než výše zmíněná sazba. V případě fixed interest trustu je aplikován totožný režim. Ke zdanění příjmu, který je následně převeden na beneficianta, dochází již v rámci trustu. Je-li beneficiant plátcem vyšší sazby daně, má povinnost rozdíl mezi daní, která byla odvedena, a daní, kterou by měl odvést on sám, zaplatit ve formě dodatečné daně.

V případě **držby majetku trustem** dochází každých deset let od založení trustu ke zdanění trustu dědickou daní z hodnoty, kterou má majetek těsně před desetiletým výročím. Sazba daně je stanovena ve výši jedné třetiny ze sazby, která je stanovena pro převod během života, činící 20 %.

Při **zániku trustu** má jeho správce povinnost tuto skutečnost oznámit daňovým orgánům. Při zdaňování se postupuje stejně jako v případech převodu majetku a zisku na beneficianty.

Výplata odměny správci trustu může být trustem uplatněna jako náklad, který snižuje základ daně. Správce trustu má povinnost podávat daňové přiznání a odvádět z odměny, která je mu vyplácena, daň z příjmů.

---

⁴² Beneficiant buď není poplatníkem daně z příjmů, je poplatníkem daně se standardní sazbou ve výši 20 % nebo je poplatníkem daně se zvýšenou sazbou daně ve výši 40 %.

4.2 Italská republika

V Itálii mohou být používány trusty díky přijetí Haagské úmluvy v roce 1990 s účinností od 1. ledna 1992. Od tohoto okamžiku jsou v Itálii uznávány trusty ustanovené podle jiného právního řádu, který si zvolí zakladatel, přičemž musí být dodrženy požadavky Konvence. Itálie jako členský stát Haagské konvence je povinna takto vzniklý trust uznat. Díky této možnosti může dojít v Itálii ke vzniku trustu řídicího se cizím právním režimem, přičemž jak jeho zakladatel, správce trustu, tak i beneficiant mohou být občany Italské republiky. Pokud by však některá ustanovení byla v rozporu s italským právem, jsou tato ustanovení neplatná.

V Itálii **neexistuje domácí úprava trustů**, přestože se již vyskytly pokusy o jejich zákonnou úpravu, tak tyto snahy dodnes nedosáhly žádného uspokojivého výsledku. Za částečný úspěch lze považovat úpravu občanského zákoníku z roku 2005 spočívající v ustanovení o možnosti přidělení (až na 90 let) registrovaných aktiv určených pro konkrétní účel ve prospěch fyzických či právnických osob za současného provedení záznamu u katastrálního úřadu. Tento majetek ani příjem, který z něj plyne, není možné použít k uspokojení nároků věřitele, resp. věřitelů, dané osoby. Vzhledem k dlouhé době, která uplynula od ratifikace Haagské konvence, a i přes absenci domácí zákonné úpravy jsou podmínky pro rozvoj a využívání trustů cizího práva podporovány, a proto v Itálii není na trusty podle cizího právního režimu nahlíženo jako na cizí prvek v domácím právním řádu, ale pro jejich značnou rozvinutost jako na trusty domácí, italsky označované jako „interno“.

Na tuto praxi bylo zareagováno vytvořením organizace nazvané „Consulta nazionale sui trust“⁴³, v jejímž rámci byla vytvořena typová zakládací listina pro trust, který je určen pro rodinné nebo obchodní účely, přičemž je důležité, aby všechny prvky zřizovaného trustu byly spojeny s Itálií. Volba práva je v této listině omezena na právo Anglie a Jersey. Na oblíbenost trustu byly trhem donuceny zareagovat také italské banky, které poskytují správcům trustů speciální účty. Správce trustu, v jehož majetku je nemovitost, se nechává registrovat do katastru nemovitostí.

---

⁴³ Tato organizace byla založena veřejnými orgány, notáři, advokáty, bankéři, účetními a daňovými poradci.

4.2.1 Zdaňování trustů v Itálii

I přes dlouhou dobu, která uplynula od ratifikace Haagské úmluvy, nebylo poměrně dlouho v italském daňovém právu upraveno zdaňování trustů. K tomu došlo teprve až v roce 2007, kdy byly vydány předpisy, které do seznamu entit označených pro potřeby daně z příjmů právnických osob označovaných jako společnosti zahrnuly také trusty. Daňový režim trustu je dále objasněn jak pro účely daně z příjmů, tak i pro účely převodových daní v Oběžníku 48/E, jenž byl vydán v srpnu téhož roku.

Jak již bylo výše naznačeno, v Itálii jsou zřizovány trusty jak k obchodním účelům, tak i k účelům soukromým, přičemž oba druhy podléhají zdanění. Důležité pro daňové účely je rozlišování na trusty transparentní a netransparentní. V případě prvního z nich je okruh beneficentů trustů smlouvou, popř. správcem trustu stanoven jmenovitě, ve druhém případě tomu tak však není. Existuje také jakýsi hybridní trust, který se nachází na pomezí mezi trustem transparentním a netransparentním, v němž je tedy jmenovitě označena pouze část beneficentů. Režim trustu je možno měnit, avšak vždy pouze při skončení zdaňovacího období.

Trusty mají pro daňové účely **vlastní daňovou subjektivitu** a jsou zdaňovány podobně, jako je tomu v případě korporací. V případě, že trust má charakter transparentního trustu, jsou příjmy jmenovitě určeného beneficenta, bez ohledu na způsob rozdělení příjmů trustu, zdaňovány tímto beneficentem podle jeho podílu. Jedná-li se o hybridní trust, jsou příjmy přičitatelné beneficentovi zdaňovány tímto beneficentem a příjmy, které nejsou určeny pro konkrétní beneficenty, podléhají dani z příjmů korporací. Podle zákonné úpravy však není zřejmé, zda se stejné podmínky vztahují také na rozdělení ztráty.

Roku 2009 došlo k vydání Oběžníku 43/E, v němž je zahrnuta úprava případů, ve kterých není trust považován pro účely daně z příjmů za daňový subjekt. Toto se uplatňuje především v těch případech, v nichž majetek trustu není zcela oproštěn od vlivu zakladatele, neboť je mu i nadále k dispozici a má také právo tento majetek spravovat. Z tohoto důvodu není pro daňové účely možné postupovat podle výše popsaného postupu, ale příjmy trustu jsou zdaňovány u zakladatele. Jakmile však dojde ke zpretrhání všech vazeb na zakladatele trustu a pravomoc bude ponechána již pouze správci trustu, získává trust samostatnou

daňovou subjektivitu. Podle Oběžníku 43/E není možné trust považovat za samostatný daňový subjekt v případech, kdy

- má zakladatel či beneficiet možnost trust kdykoliv ukončit, a to především ve prospěch svůj či třetí osoby,
- má zakladatel možnost, aby sám sebe jmenoval kdykoliv beneficietem trustu,
- správce trustu je při správě omezen souhlasem zakladatele či beneficianta anebo má zakladatel pravomoc spravovat trust sám,
- zakladatel je oprávněn trust ukončit jeho majetek převést buď na sebe, anebo na jeho beneficienty,
- beneficiet je oprávněn, aby obdržel zálohu z kapitálu.

Případy uvedené v Oběžníku 43/E byly v roce 2010 přepracovány a rozšířeny novým Oběžníkem 61/E. Nově byly přidány situace, kdy

- správce trustu je povinen brát při realizaci správy v potaz názory zakladatele, které se vztahují k řízení trustu a s tím souvisejících výnosů,
- je zakladatel oprávněn měnit osoby beneficietů,
- je zakladatel oprávněn určovat příjmy anebo majetek či jím určené osobě půjčovat peníze,
- jsou shledány další případy, při nichž je správce oprávněn trust spravovat přijímat rozhodnutí, avšak pouze v omezené míře v závislosti na zakladatelově rozhodnutí.

Trusty jsou povinny vést evidenci, na jejímž základě jsou stanoveny zdanitelné příjmy. Příjmy z takové činnosti, která nemá charakter činnosti podnikatelské nebo obchodní, podléhá srážkové dani. Tato daň je vybírána u zdroje a je konečná, přičemž trust nemá v tomto případě povinnost podávat daňové přiznání. Pokud činnost trustu vykazuje prvky podnikatelské nebo obchodní činnosti, potom je tento trust povinen vést účetnictví stejně jako korporace. Základ daně je vypočítán způsobem, jakým je určován u korporace. Daňové přiznání je správcem trustu podáváno v termínu, v jakém je podáváno korporací.

Vklad majetku do trustu je považován za bezúplatný převod majetku a jako takový podléhá zdanění daní darovací, která byla spolu s dědickou daní

po svém zrušení v roce 2001 v roce 2006 znovu obnovena. Dani darovací podléhají všechny převody, které do trustu plynou ze strany osoby jeho zakladatele. Na takovýto převod majetku se hledí tak, jako by byl proveden převod přímo mezi zakladatelem a beneficentem. Sazba darovací daně se pohybuje v rozmezí 4 % až 8 %, přičemž její výše závisí na rodinných vztazích mezi zakladatelem trustu a beneficentem. Je-li okruh beneficentů určen pouze obecně, je vklad majetku zdaněn sazbou nejvyšší možnou. Na rodinných vztazích je dále závislé osvobození od daně darovací. Pokud však jsou předmětem vkladu akcie nebo jiné finanční instrumenty, které zakládají majetkovou účast, jsou pro daňové účely považovány za akcie, které již nejsou předmětem daně darovací.

Příjmy trustu jsou zdaňovány podle toho, o který typ trustu se jedná. Je důležité rozlišovat to, zda se jedná o transparentní nebo netransparentní trust. **V prvním případě** jsou za poplatníky daně považováni beneficenti trustu, pro které jsou dané příjmy určeny. Ti jsou zdaňováni podle podílu, který je jim určen smlouvou a v případě, že taková smlouva neexistuje, je mezi ně podíl rozdělen rovným dílem. K přiznání a zdanění těchto příjmů dochází u beneficentů, bez ohledu na reálný okamžik plnění, k poslednímu dni zdaňovacího období trustu. K tomu, aby mohlo dojít k řádnému zdanění příjmů, je nutné, aby smlouva či správce trustu v rámci své pravomoci přesně označil příjemce a příjmy, které jsou jim určeny. **Ve druhém případě** jsou trusty považovány za samostatné daňové subjekty, které jsou zdaňovány daní z příjmů z korporací ve výši 27,5 %. Do zdanitelného příjmu trustu je možné zahrnout pouze 5 % příjmů, které trust získá z dividend. V případě prodeje akcie je zisk z tohoto prodeje osvobozen od daně ve výši 84 %. Je-li beneficentem fyzická osoba pobírající příjmy mimo podnikání či obchodní činnost, jsou příjmy trustu zdaněny 20 % srážkovou daní z kapitálových příjmů. Dochází-li však k pobírání příjmu beneficenta v rámci podnikání nebo obchodní činnosti, je tento příjem zdaňován jako příjem z podnikání daní z příjmů fyzických osob, resp. korporací. Příjem je daněn progresivní sazbou, přičemž její rozmezí se nachází v intervalu od 23 % do 43 %. Podle aktuální úpravy není zřejmé, jakým způsobem by mělo být postupováno v případě, kdy trust dosáhne ztráty. Podle daňové správy by v případě transparentního trustu mělo být se ztrátou zacházeno jako s partnerstvím, tzn., že by měla být přičítána také beneficentům.

V případě **výplaty zisku beneficentovi**, které byly již zdaněny na úrovni trustu, nedochází k jejich zdanění u beneficentů. U **netransparentních trustů** tedy nastává situace, kdy zisky beneficenta jím nejsou zdaněny, ale jsou zdaněny pouze trustem jako účetní jednotkou. V případě transparentních trustů dochází ke zdanění u beneficentů, jak již bylo nastíněno výše. Beneficent daní zisk podle svého podílu na něm k poslednímu dni zdaňovacího období trustu, přičemž tento okamžik nemusí být totožný. Je-li tedy tento okamžik rozdílný od plnění, beneficent v okamžiku, kdy k plnění dochází, již nemá povinnost své zisky zdaňovat.

V případě **výplaty majetku beneficentovi**, tato již nepodléhá dani, neboť ke zdanění majetku darovací daní došlo již v okamžiku, kdy byl tento majetek do trustu vkládán.

Ani samotná **držba majetku trustem** nepodléhá žádnému zdanění. O tom je možné uvažovat teprve až v případě, kdy začne být z tohoto majetku generován zisk.

V okamžiku, kdy dojde k **ukončení trustu**, přestává trust být samostatným daňovým subjektem a ke zdanění následně dochází u zakladatele ukončeného trustu, přičemž se již nadále nepostupuje podle pravidel pro zdaňování trustů, ale již podle běžných pravidel pro zdaňování fyzických osob nebo korporací.

Za výkon správy trustu náleží jeho **správci**, stejně jako v jurisdikcích jiných států, **odměna**, která je zdaňována daní z příjmů fyzických osob, v jejímž rámci se jedná o příjmy ze samostatné výdělečné činnosti.

4.3 Francouzská republika

Francie je jedním ze států, které přijaly Haagskou konvenci, avšak do dnešní doby ji ještě neratifikovaly. Přestože právní řád Francie institut trustu nezná, tak francouzské soudy, vzhledem ke skutečnosti, že Francie je signatářskou zemí Konvence, uznávají institut trustu na základě mezinárodního práva soukromého. Tento postoj soudů byl do velké míry ovlivněn mezinárodními a evropskými závazky Francie, ať již v podobě zmíněné Haagské konvence, tak i nařízením EU týkajícími se trustu. Trusty se řídí tím právním řádem, který jejich úpravu obsahuje a zároveň není v rozporu s francouzským právem.

V roce 2007 došlo ve Francii k zavedení nového institutu soukromého práva nazvaného „**fiducie**“, který se nechal inspirovat římským fideikomisem,

a jedná se tedy o právní institut, který se svojí povahou co nejvíce blíží institutu trustu. Fiducie je ve francouzském Code civil definován jako proces, v němž dochází k převodu vlastnictví, práva či cenných papírů anebo kombinací vlastnictví, práv a cenných papírů, a to současných i budoucích, zřizovatelem na jednoho anebo více zmocněnců. Ti mají povinnost držet je odděleně od svého ostatního majetku, musí vyvíjet činnost směřující k naplnění účelu fiducie ve prospěch jednoho či více beneficentů. Fiducie má spolu s anglosaským trustem společných několik znaků. Jedná se např.: o časově omezené trvání, o možnost soudu zasahovat a odvolávat správce, o povinnosti správce jednat v beneficentův prospěch apod. Naopak zásadní rozdíl spočíval až do nedávné doby v možnosti založit fiducii pouze právnické osobě. To se však již změnilo a možnost založit fiducii je dnes dána i soukromým osobám. Správcem může být pouze bankovní a finanční instituce a ty právní subjekty, jež jsou pod dohledem vlády. Není možné, aby institut fiducie byl zřízen pro účely dědictví nebo darování. Pokud by ke zřízení přesto došlo, byla by fiducie neplatná.

Přestože mezi institutem fiducie a institutem trustu existují rozdíly, tak jejich společné znaky naplňují kritéria a rozpoznávací znaky trustu podle Haagské úmluvy a je jej tedy možné pro účely Konvence uznávat jako trust. Díky tomu je možné na základě Konvence používat francouzské fiducie také v jiných státech, které Konvenci ratifikovaly.

4.3.1 Zdaňování trustů ve Francii

Problematika zdaňování trustu ve Francii je relativně novou záležitostí. **Code général des impôts** upravuje tuto problematiku teprve od poloviny roku 2011, kdy došlo ke zdanění trustů vytvořených podle práva cizozemského v případě, kdy zakladatelem, resp. beneficentem takto založeného trustu je fyzická osoba, která je zároveň ve Francii rezidentem, anebo v případě, kdy se majetek trustu nachází na území Francie. V zákoně je trust definován ve smyslu čl. 2 Haagské konvence, podle kterého je trust právním vztahem, který je vytvořen buď zaživa anebo pro případ smrti zakladatele, přičemž k jeho zřízení je použit právní řád odlišný od právního řádu Francie, a v němž došlo k převodu majetku a práv pod správu ustanoveného správce, který je povinen jednat ve prospěch jednoho či více beneficentů, popř. jednat tak, aby bylo dosaženo určitého účelu.

Pro potřeby zdanění není důležité, jakým způsobem je trust označen, ale je důležité, aby splňoval znaky výše stanovené zákonné definice. Není také důležité, zda se jedná o trust odvolatelný či neodvolatelný či zda jde o discretionary trust.

Pro daňové účely je za **zakladatele trustu** považována fyzická osoba, která jej zřídila. V případě, že trust je zřízen právnickou osobou anebo podnikatelem, je za zřizovatele považována ta fyzická osoba, jejíž majetek byl do trustu vyčleněn. Došlo-li k zakladatelově smrti před nabytím zákona upravujícího zdanění trustu, je pro daňové účely za zakladatele považován beneficiet trustu. V takovém případě je otázkou, jakým způsobem má být postupováno v případech, kdy nejsou beneficieti označeni jmenovitě, ale pouze obecně. V případě, že zakladatelem je obchodní společnost, tak se na tento trust zákon nevztahuje.

Zákon nedefinuje osobu **správce trustu**, a to i přesto, že tato osoba podléhá ohlašovací povinnosti a je odpovědná za odvod daně. Ohlašovací povinnost správce trustu se vztahuje na situace, kdy dojde k vytvoření, změně či zrušení trustu anebo změně obsahu podmínek smlouvy. Ohlašovací povinnosti podléhá také udání tržní hodnoty majetku a práv trustu podléhajících dani z pozbytí majetku k 1. lednu. Výše stanovené údaje se ohlašují příslušnému daňovému úřadu.⁴⁴ Pokud dojde k porušení ohlašovací povinnosti správce, následuje sankce ve výši 12,5 % hodnoty všech aktiv trustu, přičemž tato hodnota činí nejméně € 20 000. Odpovědnost za splnění sankce spočívá společně a nerozdílně na správcu trustu, jeho zakladateli a beneficietovi.

Beneficientem může být podle zákona buď fyzická, anebo právnická osoba. Tyto osoby jsou definovány na základě povahy jejich zdanění. Jde-li o daň dědickou nebo darovací, je beneficietem dědic či jinak určená osoba. V tomto případě je důležité rozlišovat, zda beneficiet je či není v příbuzenském vztahu k zakladateli trustu. Pro potřeby daně z bohatství je za beneficieta považována vždy fyzická osoba.

Převod majetku do trustu, a to ať již zakladatelem nebo jinou osobou, není pro daňové účely zajímavý, neboť nepodléhá zdanění.

Příjem trustu není sám o sobě předmětem daně z příjmů fyzických či právnických osob. Tím se stává teprve v okamžiku, kdy dochází k vyplácení zisků ve prospěch osoby beneficieta, teprve tehdy dochází k jeho zdanění.

---

⁴⁴ K oznámení musí dojít také v případě, když trustu nevzniká žádná daňová povinnost.

V okamžiku, kdy je **zisk vyplacen beneficiantovi**, přestává být majetkem trustu a stává se majetkem beneficianta tento zisk podléhá dani z příjmů, přičemž beneficiant má od tohoto okamžiku postavení jak poplatníka, tak i plátce daně.

Při **výplatě majetku trustu beneficiantovi** dochází ke zdanění tohoto převodu buď daní dědickou, anebo daní darovací. Sazby těchto daní jsou závislé na tom, zda mezi beneficiantem a zakladatelem existuje příbuzenský vztah. V případě, že došlo k zakladatelovu úmrtí a majetek trustu by nebylo možné podrobit zdanění daní darovací nebo dědickou, dojde v okamžiku zakladatelovy smrti k tomu, že se majetek trustu stane předmětem daně dědické, a to bez ohledu na to, dojde-li či nedojde-li k jeho převodu na beneficianty. V případě, že dojde k zakladatelově smrti a:

- konkrétní část majetku trustu je převedena na jmenovitě určené beneficianty, mezi nimiž a zakladatelem trustu existuje příbuzenský vztah, bude tento majetek zdaněn daní dědickou, s ohledem na výši majetku a příbuzenský vztah mezi zakladatelem a beneficiantem (5 % - 45 %)⁴⁵,
- část majetku je převedena bez podrobnější specifikace připadající části majetku na beneficianty, kterými jsou příbuzní zakladatele. V takovém případě je převod majetku zdaněn nejvyšší možnou sazbou daně darovací a daně dědické, které lze použít u příbuzných v řadě přímé, činící 45 %,
- pokud majetek náleží beneficiantům, mezi nimiž a zakladatelem neexistuje příbuzenský poměr, je tento převod zdaněn daní dědickou nebo darovací, přičemž se použije nejvyšší možná sazba činící 60 %,
- v případě, že správce trustu podléhá jurisdikci státu, s nímž Francie neuzavřela bilaterální smlouvu o výměně informací, anebo došlo ke zřízení trustu zakladatelem, jenž je v okamžiku zřizování daňovým rezidentem, po 11. květnu 2011, je převod majetku nejvyšší přípustnou daňovou sazbou.

Ve všech shora uvedených případech je za základ daně považována čistá hodnota aktiv trustu k datu jeho převodu beneficiantovi. Čistá hodnota aktiv trustu

---

⁴⁵ V případě, že beneficiant a zakladatel byli před jeho smrtí manželé či partneři, může být převod majetku na beneficianta od daně dědické úplně osvobozen.

se v případě zakladatele – daňového rezidenta nebo zakladatele – daňového nerezidenta a současně beneficianta – daňového rezidenta⁴⁶ – stanovuje jako souhrn majetku a práv trustu ve Francii i zahraničí. Až na výjimky je za odvod daně odpovědný správce trustu. Těmito výjimkami jsou situace, kdy je beneficentem konkrétně určená osoba, která je v příbuzenském vztahu k zakladateli trustu, anebo řídí-li se správce trustu právním řádem státu, s nímž nemá Francie uzavřenou smlouvu o výměně informací. V těchto případech, v nichž existují výjimky, je za odvod daně odpovědný beneficent, v jehož prospěch k převodu majetku trustu dochází.

V případě **držení majetku trustem** po smrti jeho zakladatele je tento majetek předmětem daně dědické a darovací, přičemž podléhá nejvyšší možné sazbě těchto daní. Za základ daně je v tomto případě považována čistá hodnota aktiv k okamžiku smrti zakladatele. Kromě zdaňování držby podle daně dědické a darovací podléhá majetek trustu dani z bohatství, která je vypočítávána z poplatníkovy čisté hodnoty aktiv k 1. lednu zdaňovacího období, která přesahuje určitou stanovenou hodnotu. Za poplatníka je pro účely daně z bohatství považován zakladatel trustu, který tato aktiva zahrnuje do svého daňového přiznání. Toto platí pouze v případě, je-li zakladatelem fyzická osoba. Z tohoto pravidla existují dvě výjimky. Tou první je případ, kdy se jedná o neodvolatelný trust s beneficienty, kteří jsou stanoveni daňovým zákonem, přičemž tento typ trustu je upraven právem státu, se kterým Francie uzavřela Úmluvu o správní pomoci v boji proti podvodům a daňovým únikům. Tou druhou výjimkou jsou tzv. penzijní trusty, jejichž zakladatel je zároveň jejich beneficentem. Tyto penzijní trusty jsou založeny jako důchodový systém, který je zaveden společností, popř. skupinou společností, a zároveň podléhá jurisdikci země, mezi níž a Francií došlo k uzavření Úmluvy o vzájemné správní pomoci v boji proti podvodům a daňovým únikům. Pokud zakladatel z jakéhokoliv důvodu svoji daňovou povinnost nesplní, nastupuje namísto daně z bohatství jakási sankční daň, která se vypočítává z čisté hodnoty aktiv zahrnutých v trustu, přičemž jsou do této hodnoty zahrnuta práva a majetek ve větším rozsahu, než je tomu v případě daně z bohatství, a také zde nejsou stanoveny žádné hodnotové hranice. Pro vyšší sazby této daně se použije nejvyšší hodnota uvalené sazby daně

---

⁴⁶ Beneficent musí být daňovým rezidentem v okamžiku převodu majetku, přičemž jím byl po dobu 6 po sobě jdoucích let v posledních 10 letech.

z bohatství. Povinnost odvést tuto „sankční“ daň spočívá na správci trustu, nesplní-li ten svoji povinnost, ručí společně a nerozdílně zakladatel, správce a beneficiant.

V případě, že dojde k **ukončení trustu**, mohou z hlediska daní nastat tři situace. Může dojít k převedení majetku trustu na osobu bez jakéhokoliv vztahu k zakladateli trustu. V tomto případě je převod předmětem daně darovací. V případě, že dochází k převodu majetku beneficiantovi, kterým je osoba, jež byla za beneficianta považována v okamžiku zakladatelovy smrti, je převod osvobozen od daně dědické i darovací, avšak podléhá dani z příjmů, kdy základem daně jsou kumulované zisky.

Správci trustu náleží za jeho činnost **odměna**, která je předmětem daně z příjmů, v jejímž rámci je považována za příjmy z obchodních aktivit. Správce trustu je dále zdaňován na lokální úrovni podle místa jeho podnikání.

4.4 Komparace zdaňování v jednotlivých státech

V této kapitole jsou v přehledné tabulce (Tabulka č. 1) shrnuty základní charakteristiky zdaňování trustu v České republice, Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, Italské republice a Francouzské republice.

Z této tabulky vyplývají **mnohé rozdíly**, ale také **mnohé podobnosti** mezi úpravami jednotlivých států.

Rozdíl je v tom, jak je v jednotlivých státech přístupováno ke zdaňování různých druhů trustů. Zatímco v České republice a Francii toto pro účely zdaňování není důležité, ve Velké Británii jsou činěny rozdíly mezi discretionary trustem a fixed interest trustem, v Itálii pak jejich obdobou, trustem transparentním a netransparentním. V Itálii navíc není odvolatelný trust považován pro daňovou potřebu za trust.

Shodné prvky mezi jednotlivými jurisdikcemi lze sledovat v předmětech zdanění. V jednotlivých státech je struktura hodně podobná, a to: převod majetku zakladatele či jiné osoby do trustu, příjem trustu, výplata zisků beneficiantovi, výplata majetku trustu beneficiantu, držba majetku trustu, ukončení trustu a odměna správce trustu. Za samozřejmé lze považovat, že v různých právních prostředích dochází k rozdílnému pojmosloví, které si však je i nadále velmi blízké.

Rozdíl mezi jednotlivými státy je také v tom, zda dochází pouze ke zdanění převodu vyčleněného majetku do trustu nebo výplaty beneficiantovi, nebo ke zdanění v obou těchto situacích, jako je tomu např. ve Velké Británii. Ve většině případů dochází k osvobození od daně, pokud k převodu nebo plnění dochází mezi příbuznými osobami nebo osobami blízkými. I z tohoto pravidla však existují výjimky, jejichž příkladem může být Francie.

Rozdíly lze spatřovat také v tom, zda dochází ke zdaňování příjmů trustu přímo v rámci trustu, anebo až po převodu na beneficianta.

Držba majetku je zdaněna ve Velké Británii a Francii, což je dáno tím, že ve Francii existuje daň z bohatství a ve Velké Británii dochází ke zdanění daní dědickou a darovací každých deset let. V České republice držba majetku svěřenským fondem nepodléhá dani, avšak v případě, že se jedná o držbu nemovitých věcí, je tento majetek zdaňován daní z nemovitých věcí.

Podrobnější srovnání jednotlivých úprav je znázorněno v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Komparace právních úprav zdaňování ve vybraných státech

		Česká republika	Spojené království Velké Británie a Severního Irska	Italská republika	Francouzská republika
Vklad majetku do trustu	<i>Odvolatelný trust</i>	Není předmětem daně z příjmů; daň z nabytí nemovitých věcí (v případě vyčlenění nemovité věci do majetku svěřenského fondu)	Pro daňové účely není rozlišováno	Pro daňové účely se nepovažuje za trust	Vklad není předmětem žádné daně
	<i>Discretionary trust</i>		Podléhá dani dědické a darovací, dani z kapitálových výnosů	Podléhá dani dědické a darovací	
	<i>Fixed interest trust</i>				
Příjem trustu	<i>Odvolatelný trust</i>	Podléhá dani z příjmů právnických osob	Pro daňové účely není rozlišováno	Pro daňové účely se nepovažuje za trust	Příjem není předmětem daně (ke zdanění dochází až u beneficianta)
	<i>Discretionary trust</i>		Podléhá dani z příjmů (v rámci trustu)	Podléhá dani z příjmů korporací (v rámci trustu)	
	<i>Fixed interest trust</i>		Podléhá dani z příjmů (v rámci trustu nebo u beneficianta)	Podléhá srážkové dani (u beneficianta)	
Výplata zisků beneficientovi (obmyšlenému)	<i>Odvolatelný trust</i>	Podléhá srážkové dani (u obmyšleného)	Pro daňové účely není rozlišováno	Pro daňové účely se nepovažuje za trust	Podléhá dani z příjmů fyzických osob
	<i>Discretionary trust</i>		Nepodléhá zdanění	Nepodléhá zdanění	
	<i>Fixed interest trust</i>				

Výplata majetku beneficientovi (obmyšlenému)	<i>Odvolatelný trust</i>	Podléhá dani z příjmů fyzických a právnických osob	Pro daňové účely není rozlišováno	Pro daňové účely se nepovažuje za trust	Podléhá dani dědické a darovací
	<i>Discretionary trust</i>		Podléhá dani dědické a darovací, dani z kapitálových výnosů	Nepodléhá zdanění	
	<i>Fixed interest trust</i>				
Držba majetku	<i>Odvolatelný trust</i>	Nepodléhá zdanění (výjimkou je držba nemovitých věcí a provozování motorových vozidel - daň z nemovitých věcí a daň silniční)	Podléhá dědické dani (souvislost s desetiletým výročím)	Nepodléhá zdanění	Podléhá dani z bohatství
	<i>Discretionary trust</i>				
	<i>Fixed interest trust</i>				
Ukončení trustu	<i>Odvolatelný trust</i>	Postupuje se analogicky jako v případě výplaty beneficentovi	Postupuje se analogicky jako v případě výplaty zisků a majetku beneficentovi	Postupuje se analogicky jako v případě výplaty zisků a majetku beneficentovi	Podléhá dani z příjmů z kumulovaných zisků; dani dědické
	<i>Discretionary trust</i>				
	<i>Fixed interest trust</i>				
Odměna správce trustu (svěřenského správce)	<i>Odvolatelný trust</i>	Podléhá dani z příjmů fyzických osob	Podléhá dani z příjmů fyzických osob	Podléhá dani z příjmů fyzických osob	Podléhá dani z příjmů fyzických osob
	<i>Discretionary trust</i>				
	<i>Fixed interest trust</i>				

Zdroj: Vlastní zpracování, 2015

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zpracovat problematiku svěřenského fondu a způsobu jeho zdaňování, přičemž tento cíl byl splněn.

V úvodu práce byla věnována pozornost historickému vývoji daného institutu od jeho počátků v podobě římského fideikomisu, přes jeho vývoj na českém území během středověku, novověku až po dnešní dobu. Jednotlivé formy svěřenství v průběhu času byly podle jejich vlivu na podobu současné právní úpravy popsány více či méně podrobně. Jednalo se o fideikomis a rodinný fideikomis v Římě, a to včetně úprav, které tyto instituty zaznamenaly za vlády císaře Justiniána. Dále se pak jednalo o fideikomisu příbuzné instituty rodinného nedílu a rodové statuty, které se ve středověku vyvíjely v rámci Českého království. Od 17. stol. pak institut rodinného fideikomisu a dále v ABGB upravených fideikomisární substituce a rodinné fideikomisu i nadále rozvíjel. Po vzniku Československé republiky se institut fideikomisu začal postupně odbourávat, až byl v roce 1964 zcela zrušen tehdejším novým občanským zákoníkem.

V další kapitole je rozebírána úprava obsažená v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, která je v současnosti účinná v České republice. Kapitola je dále členěna podle jednotlivých pododdílů, které se věnují pojmu svěřenského fondu a jeho vzniku, správě svěřenského fondu, obmyšlenému, dohledu nad správou svěřenského fondu, změně svěřenského fondu a jeho zániku. Dále jsou zde stručně popsány další možnosti využití institutu svěřenského fondu, jejichž úprava je obsažena ve zvláštních zákonech.

Ve třetí kapitole je podrobně upravena samotná problematika svěřenských fondů v jurisdikci České republiky. Ty podléhají podle konkrétní situace zdanění daní z příjmů fyzických a právnických osob, daní z nabytí nemovitých věcí, daní z nemovitých věcí a daní z přidané hodnoty.

V poslední kapitole je provedena analýza zdaňování trustů ve třech evropských státech. Pro potřeby diplomové práce byly zvoleny: Velká Británie, Itálie a Francie. Dále byla provedena vzájemná komparace zdaňování v těchto státech a se zdaňováním v České republice.

Resumé

HODINA, Lumír. *The trust fund and a way of its taxation.* Pilsen: Faculty of law – University of West Bohemia in Pilsen, 2015, 75 p.

Key words: income tax, land value tax, tax of acquisition of land value, trust, trust fund, value-added tax, vehicle excise duty

The main aim of the my diploma thesis is to describe problems of the Trust Fund and its method of taxation. The issue of taxation of the Trust Fund can be considered relatively complicated but this complexity makes it very attractive. This follows from the fact that this topic has not yet been dealt in detail by anyone.

The work is divided into four consecutive chapters. In the introduction is described a historical development of the institute of trust from the ancient fideicommissum through similar institutions evolving for centuries in our country (family integral, family statute, family fideicommissum, fideicommissary substitution) up to the current Trust Fund provided for the Act no. 89/2012 Coll., The Civil Code.

A brief historical overview is followed by a detailed description of the current legislation enshrined in the Civil Code. Attention is devoted to the concept of the Trust Fund and its foundation, the administration of the Trust Fund, the beneficiary, the supervision over the administration of the Trust Fund, the changes of the Trust Fund and its dissolution.

Then we continue with an analysis of the taxation of the Trust Fund under the Czech law. The Trust Fund is subject to taxation of income tax, land value tax, tax of acquisition of land value, value-added tax, vehicle excise duty. There is also described modification of the Trust Fund in special laws.

In conclusion there is a brief analysis of the issue of taxation of similar institutes of the Czech Trust Fund in chosen countries (Great Britain, Italy, France), on its basis there is a comparison between the taxation of these states and the legislation of the Czech Republic.

Seznam obrázků a tabulek

Obrázky

Obrázek č. 1: Zdaňování svěčenského fondu podle zákona o daních z příjmů

Tabulky

Tabulka č. 1 – Komparace právních úprav zdaňování trustů ve vybraných státech

Použité prameny

České

Monografie

- **BAKEŠ, Milan, a další.** *Finanční právo.* Praha : C. H. Beck, 2012. str. 549. ISBN 978-80-7400-440-7.
- **BEDNAŘÍKOVÁ, Barbora.** *Svěřenské fondy. Institut pro uchování a převody rodinného majetku.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. str. 196. ISBN 978-80-7357-938-8.
- **BĚLOHLÁVEK, Alexander J., a další.** *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících.* Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. str. 830. ISBN 978-80-7380-413-8.
- **DAJCZAK, Wojciech, GIARO, Tomasz a LONGCHAMPS DE BÉRIER, Franciszek.** *Právo římské.* [překl.] Petr DOSTALÍK. 1. vyd. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2013. str. 423. ISBN 978-80-87382-41-7.
- **ELIÁŠ, Karel a HAVEL, Bohumil.** *Osnova občanského zákoníku / hlavní zpracovatel Karel Eliáš (v rodinněprávní partii společně s Michaelou Zuklinovou). Osnova zákona o obchodních korporacích / hlavní zpracovatel Bohumil Havel (v partii o družstvech společně s Tomášem Dvořákem).* Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. str. 574. ISBN 978-80-7380-205-9.
- **HURDÍK, Jan a kol.** *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva.* Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. str. 312. ISBN 978-80-7380-377-3.
- **JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, MRKÝVKA, Petr a TOMAŽIČ, Ivan a kol.** *Finanční a daňové právo.* Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. str. 525. ISBN 978-80-7380-155-7.
- **KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin a SKŘEJPEK, Michal.** *Římské právo.* 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 1995. str. 386. ISBN 80-7179-031-1.

- **MARKOVÁ, Hana.** *Daňové zákony 2015, úplná znění platná k 1.1.2015.* Praha : GRADA Publishing, a.s., 2015. str. 272. ISBN 978-80-247-5507-6.
- **ROUČEK, František a SEDLÁČEK, Jaromír.** *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl třetí.* Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1936.
- **SPÁČIL, Jiří a kol.** *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 - § 1474). Komentář.* Praha : C. H. Beck, 2013. str. 1280. ISBN 978-80-7400-499-5
- **ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan a FIALA, Josef.** *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha : Wolters Kluwer, 2014. str. 1328. ISBN 978-7478-546-7.
- **URFUS, Valentin.** *Rodinný fideikomis v Čechách. Sborník historický.* 1962, Sv. 9, stránky 193-238.
- **VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém.** *České právní dějiny.* 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. str. 694. ISBN 978-80-7380-257-8.

Časopisy

- **JURKA, Robert; SERVUS, Stanislav.** Jak právně a daňově přistupovat ke svěřenskému fondu. *Právní rádce*, 2014, roč. 21, č. 1, s. 18-21. ISSN 1210-4817.
- **KOCÍ, Miloš.** Institut svěřenského fondu v NOZ. *Bulletin advokacie*, 2014, roč. 25, č. 1-2, s. 28-32. ISSN 1210-6348.
- **KULÍNSKÝ, René; NESROVNAL, Jiří.** Svěřenské fondy v daních. *Účetnictví*, 2014, č. 8, s. 28-32. ISSN 0139-5661.
- **LAPUNÍKOVÁ, Petra.** O daňových změnách vyvolaných rekodifikací. *Právní rádce*, 2014, roč. 25, č. 12, s. 28-32. ISSN 1210-4817.
- **NEDOMA, Jakub; MATUŠTÍK, Radek.** Svěřenské fondy budou své zisky danit podobně jako právnické osoby. *Bankovníctví*, 2013, roč. 14, č. 10, s. 20-21. ISSN 1212-4273.

Elektronické prameny

- **FOLWARCZNY, Zenon.** Zápis z koordinačních výborů č. 421. Výklad pojmu svěřenský fond ve vztahu k zahraničním srovnatelným jednotkám. Účetní-portál.cz [online], 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.ucetni-portal.cz/vyklad-pojmu-sverensky-fond-ve-vztahu-k-zahranicnim-srovnatelnym-jednotkam-519-v.html>
- **KULÍNSKÝ, René; NESROVNAL, Jiří; HORNOCHOVÁ, Simona.** Zápis z koordinačních výborů č. 415. Výklad některých základních ustanovení zákona o daních z příjmů a zákona o dani z nabytí nemovitých věcí s ohledem na daňový režim svěřenských fondů. Účetní-portál.cz [online], 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: http://www.ucetni-portal.cz/stahnout/415-18-12-13_2548.doc
- **PILAŘOVÁ, Ivana.** Novinky od 1.1.2014 – II. Zákon o DPH, silniční dani, dani z nemovitých věcí, dani z převodu nemovitých věcí. Účetní-portál.cz [online]. 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.ucetni-portal.cz/novinky-od-1-1-2014-ii-zakon-o-dph-silnicni-dani-dani-z-nemovitych-veci-dani-z-prevodu-nemovitych-veci-454-c.html>

Právní předpisy

- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů

- Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů

Zahraniční

Elektronické prameny

- **BELLUZZO, Alessandro.** New guidance on trust taxation. *STEP Journal* [online], 2011, [cit. 2015-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.step.org/new-guidance-trust-taxation>
- **BELLUZZO, Luigi.** The Italian Budget: Private Insurance and Trusts new tax rules. Belluzzo & Partners [online], 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.belluzzo.net/en/private-family/legge-di-stabilita-nuove-regole-fiscali-dal-2015-per-private-insurance-e-trust/>
- **HM REVENUE & CUSTOMS.** Personal tax: Trusts. Goc.uk [online], 2015, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <https://www.gov.uk/personal-tax/trusts>
- **JOHNSEN, Stein H.** French taxation of trusts with a French connection. Westmoore Private Clients [online], 2012, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.private-clients.net/French-taxation-of-trusts-with-a-French-connection.html>
- **KOESSLER, James.** Is there room for the trust in a civil law system? The French and Italian perspective. *Trust in Civil Law* [online]. 2012, s. 27 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z WWW: <http://www.jameskoessler.com/wp-content/uploads/2012/08/Trust-in-Civil-Law.pdf>
- **MARRER, Virginie.** Taxation of Trusts: The new French Tax Law. *Kipling Avocats* [online]. 2012, s. 8 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z WWW: <http://www.kiplingavocats.com/wp-content/uploads/2012/05/New-French-tax-rules-taxation-of-trusts-and-reporting-requirements-21.pdf>
- **MICHAUD, Patrick.** Régime fiscal des trusts en France. *Etudes Fiscales International* [online], 2012, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.etudes-fiscaleinternationales.com/media/02/02/871730034.pdf>
- **ROSSI, Marco.** Italy Clarifies Domestic Trust Provisions. *Tax Notes International* [online]. 2007, [cit. 2015-03-06]. Dostupné z WWW:

http://www.lawrossi.com/images/stories/docs/Italian_taxation_of_trusts.pdf

- French Taxes on Trusts. Cabinet Gregory [online], 2014, [cit. 2015-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.cabinetgregory.com/html/frtrusttax.html>
- Taxes in Europe database. [online], 2015 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html

Právní předpisy

- Administration of Estates Act 1925
- Code civil
- Code général des impôts
- Hague Convention on the Law Applicable to Trusts and Their Recognition
- Law of Property Act 1925
- Public Trustee Act 1906
- Trustee Act 1925
- Trustee Act 2000
- Trusts (Capital and Income) Act 2013
- Trustee Delegation Act 1999
- Variation of Trust Act 1958
- Wills Act 1837